Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 75 (13564) | 1974 оной мартын 30, суббото | Сэн 2 мүнгэн

КВАРТАЛАЙ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭГДЭЭ

…ҮҮРҺЭШЭД …ОРИҺОНДОО …ҮРӨӨ

…ээмэл аргаар нүүрһэ …даг Бага-Холбоол… …ай уурхайн коллектив …до жэлэй даабари… гадуур 65 мянган тон… нүүрһэ малтаһан юм.

… дүрбэдэхи, тодор… …ы жэлэй даабари… гадуур 5 мянган … нүүрһэ малтаха гэ… социалис уялга абаа … Январь—февраль …нууд соо ехэ эдэбхи… …р хүдэлжэ, хараа… …аһан түсэбөө үлүү… …үүргэһэн байна. Мүн … һарада баһал һай… … хүдэлжэ гараба.

… машинистнүүд Шевченко, Д. Очиров, Коновалов гэгшэд халаан соогоо 2000—2200 кубометр газар малтажа, даабаряа 25—30 процентээр үлүүлэн дүүргэнэ. Түрүүшүүлэй оролдолго шадабариин ашаар ехэ нүүрһэн малтагдана. Нээмэл аргаар нүүрһэ малтадаг Бага-Холбоолжоной уурхайн коллектив байгша оной нэгэдэхи квартал соо 160 мянган тонно нүүрһэ малтаха даабаряа мартын 21-дэ дүүргээд, һарын дүүрэтэр үшөө 19 мянган тонно нүүрһэ гүрэндэ үгэхөөр шиидэнхэй.

Д. ЧИРКОВ,
Бага-Холбоолжоной уурхайн таһагые даагша.

…РБАН ҮДЭРӨӨР …РИДЛАБА

…гажанай леспромхозой коллектив мартые …гай һараар соносхоод, мүрысөөгөө эрщэд… …эхилһэн юм. Энэ түрүү коллектив байгша …түрүүшын хоёр һарын даабариһаа гадуур … кубометр модо бэлэдхэһэн юм. Мартын даа…аа гадуур 1500 кубометр модо бэлэдхэхээр … абаһан байгаа. Ойдо отологдоһон модо …онь шэрэжэ гаргахын тула 25 машина та…һан юм. Мүнөө сүүдхэдэ дунда зэргээр …—1800 кубометр модон шэрэгдэнэ. …хын пунктын коллектив социалис мүрысөөн… …химлэжэ ябана. Эдэнэр шэнэ онол арга хэ…нэ. Эндэ хүдэлдэг бага комплексно долоон …да 1,5 халаан соо модо бэлэдхэдэг болоо… …эй ашаар модо бэлэдхэхэ халаан бүриин … үлүүлэн дүүргэгдэнэ. Эдэнэр нэгэдэхи …ал соо 36 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ …ряа бүри мартын 20-до дүүргээд, мүнөө ап… … түсэбөөр хүдэлнэ.

В. ИЗМАЙЛОВ.

МҮРЫСЭН ХҮДЭЛНЭ

Улаан-Үдын авиационно заводой капитальна барилгын таһагай хүдэлмэришэд жэлһээ жэл бүри ехэ барилга хэнэ. Эдэнэр юһэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлдэ 270 бүлэ айлые байратай болгоһон юм. Энэ жэл соо 1500 мянган түхэригтэ барилга хэхэ даабаритай. Энэ хараа зорилгонуудаа барилгашад бодото дээрэнь бэелүүлхын тула ехэхэн хүсэ оролдолго гаргажа, дундаа мүрысэн хүдэлнэ. Байгша оной нэгэдэхи квартал соо 315 мянган түхэригтэ барилга хэхэ даабари болзорһоо зургаан хоногоор түрүүлэн дүүргэгдээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын авиационно заводой капитальна барилгын таһагай эрхим шулуушад (баруун гарһаа) В. Башинов, А. Гырылов, В. Перевозкин гэгшэд шэнэ гэрэй хана барижа байнад.

Д. БАЛДАНОВАЙ фото.

ОЛОН МИЛЛИОНООР ҮЛҮҮЛЭГДЭХЭ

Улаан-Үдын нооһо угаадаг фабрикын коллектив эрхим түрүү ажалаараа суурхадаг болоһоор үнихэнэй юм. Коллективнай һайн шанартай продукци гаргахын тула дотоодой арга боломжонуудые хүсэдөөр хэрэглэнэ. Оньһон техникэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглагдана. Халаанай даабари үлүүлэн дүүргэдэг хүдэлмэришэдэй тоо үдэр бүри улам олошорно. Мүрысөөндэ илагшад ходо урмашуулагдажа байдаг. Һаяшаг бүлэг хүдэлмэришэднай гүрэн түрын хайра шагнал—орден, медальнуудаар шагнагдаһан юм. Н. С. Попова, Ч. Н. Раднаева гэгшэд «Хүндэлэлэй Тэмдэг» ордендо хүртөө.

Манай фабрикын коллектив түйлаһан амжалтаяа улам арьбадхана. Бага гаргашатайгаар ехэ продукци гаргана. Байгша оной нэгэдэхи квартал соо 75 миллион түхэригэй товарна продукци гаргаха даабаряа мартын 22-то амжалтатайгаар дүүргээ. Һарын эсэс болотор үшөө олон миллион түхэригэй продукци гаргагдаха. Тиихэдэ 19 тонно мылэ, 27 тонно содо арьбалагдаһан байна. Энэ дүн хараад үзэхэдэ, манай коллектив юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлдэ абаһан уялгаяа заатагүй дүүргэхэ байһан найдамтай.

Г. МАТВЕЕВА,
Улаан-Үдын нооһо сэбэрлэдэг фабрикын экономист.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ҺУНГАЛТЫЕ УГТУУЛАН

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДТЭ ҺУНГАЛТА ҮНГЭРГЭХЭ ҺУНГУУЛИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИССИДА КАНДИДАДУУДЫЕ ДЭБЖҮҮЛГЭ

СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалта үнгэргэхэ Һунгуулиин центральна комиссиин бүридэлдэ мартын 28-дэ үшөө 8 кандидат дэбжүүлэгдэбэ.

Һунгуулиин центральна комиссиин бүридэлдэ Бүхэсоюзна «Знание» бүлгэмһөө тус бүлгэмэй правлениин түрүүлэгшэ, академик, партийнабэшэ И. И. Артоболевский дэбжүүлэгдээ.

Молдавиин ЛКСМ-эй ЦК-гай бюрогой үргэн заседани дээрэ Молдавиин залуушуулай ленинскэ коммунис союзһаа республикын ЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Б. К. Вышка гэгшые комиссиин бүридэлдэ дэбжүүлхээр зууршалха гэһэн шиидхэбэри абтаба.

Азербайджанай профсоюзуудай республиканска соведһээ Һунгуулиин центральна комиссиин бүридэлдэ Азербайджанай профсоюзуудай республиканска соведэй түрүүлэгшэ З. И. Гусейнова дэбжүүлэгдэбэ.

Арми, авиаци ба флодто туһалха һайн дуранай бүхэсоюзна бүлгэмэй (СССР-эй ДОСААФ) Центральна комитедэй президиумэй үргэн заседани дээрэ Һунгуулиин центральна комиссиин бүридэлдэ Совет Арми ба Далайн Сэрэгэй Флодой главна политическэ управлениин начальник А. А. Епишев дэбжүүлэгдэбэ.

Таджигай медицинскэ институдай студентнүүд болон багшанар өөһэдынгөө хамтын суглаан дээрэ Һунгуулиин центральна комиссида өөһэдынгөө түлөөлэгшэ болгон партийнабэшэ врач, кафедрын ассистент М. М. Мухамедкуловае нэрлэбэ.

СССР-эй уран зохёолшодой холбооһоо Һунгуулиин центральна комиссида СССР-эй уран зохёолшодой холбооной правлениин секретарь, «Литературная газетын» ахамад редактор, уран зохёолшо А. Б. Чаковский дэбжүүлэгдээ.

Донецкэ областиин «Красноармейскуголь» комбинадай «Родинская» шахтын хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ба алба хаагшадай суглаан болобо. Эндэ партийнабэшэ хүдэлмэришэн, нүүрһэнэй комбайнай машинист-механик, Социалис Ажалай Герой А. В. Шатохин комиссиин бүридэлдэ дэбжүүлэгдээ.

Литвагай эд хэрэглэгшэдэй бүлгэмэй республиканска союзай правлениин түрүүлэгшэ А. А. Янкаускас Һунгуулиин центральна комиссиин бүридэлдэ зууршалагдаба.

Г. КИССИНДЖЕР МОСКВАҺАА МОРДОБО

США-гай Президент Р. Никсонэй Советскэ Союзда ерэхэеэ байлгада бэлдэлгэ хэлгэтэй дашарамдуулан, хоёр талые һонирхуулһан үргэн ехэ асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсэжэ үргэлжэлүүлхын тула СССР-тэ ерээд байһан США-гай гүрэнэй секретарь, национальна аюулгүйе сахиха асуудалнуудаар Президентын туһалагша Г. Киссинджер мартын 28-да Москваһаа мордобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко болон бусад тусхай тушаалтад США-гай, СССР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн аэродром дээрэ Г. Киссинджерые үдэшөө.

Тэрээнтэй хамта ябаһан хүнүүд Г. Киссинджертэй хамта Москваһаа мордоһон байна.

Москваһаа мордохынгоо урда тээ Г. Киссинджер журналистнуудай асуудалнуудта харюусахадаа, нигэжэ хэлэбэ: Москвада ерэлгынгээ дүнгүүдээр сэдьхэлээ ханангхайб, хөөрэлдөөнүүд бүтэмжэтэй һайн оршон байдалда үнгэрһэн байна. Харилсаагаа саашадань һайжаруулхаар шиидэнги байһанаа хоёр тала мэдүүлэә.

Совет-американ харилсаанай хүгжэлтын ерээдүй һайн байна гэжэ Г. Киссинджер сэгнэбэ. Хүтэлбэрилэгшэдэй уулзалга хараалагдаһан сагтаа үнгэргэгдэжэ, эб найрамдалай хэрэгтэ нилээд ехэ туһа хүргэхэ байһандань этигэн найданабди гэжэ тэрэ хэлээ.

(ТАСС).

США-гай ГҮРЭНЭЙ СЕКРЕТАРЬ Г. КИССИНДЖЕРЭЙ СССР-тэ ЕРЭҺЭН ТУХАЙ

Урда тээнь хэгдэһэн хэлсээнэй үндэһөөр США-гай гүрэнэй секретарь, национальна аюулгүйе сахиха асуудалнуудаар Президентын туһалагша Генри А. Киссинджер мартын 24-һөө 28 болотор Москвада байба. Тэрэ КПСС ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкатай уулзажа, хөөрэлдөөнүүдые хээ.

Совет талаһаа — СССР-һээ США-да байдаг элшэн сайд А. Ф. Добрынин, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша А. М. Александров, СССР-эй МИД-эй коллегиин гэшүүд Г. М. Корниенко, М. Д. Сытенко; американ талаһаа — США-һаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд У. Стессел, гүрэнэй департаментын харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд Х. Сонненфельдт, А. Хартман, А. Атертон, К. Моу, У. Хайлэнд, США-гай национальна аюулгүйе сахиха соведэй аппарадай хүдэлмэрилэгшэ Ж. Лодал гэгшэд хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадаһан байна.

США-гай Президент Р. Никсонэй Советскэ Союзда ерэхэеэ байлгада бэлдэлгэ хэлгэтэй дашарамдуулан, хоёр талые һонирхуулһан үргэн ехэ асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсээ.

Шахардуу байдал һуларуулха, хоорондохи харилсаагаа үндэһөөрнь һайжаруулха талаар хоёр оронои хараа шэглэл амжалтатайгаар бэелүүлэгдэн, яһала һайн үрэ дүнгүүдые үгэжэ байна гээд хоёр тала сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэбэ. Совет, американ хүтэлбэрилэгшэдэй урда тээнь хэһэн хоёр уулзалгын үедэ абтаһан үндэһэн шухала шиидхэбэринүүдэй, нэн түрүүн СССР-эй ба США-гай хоорондохи хани харилсаанай гол үндэһэнэй, ядерна дай сараха тухай хэлсээнэй, стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгаяа хизаарлаха тухай хэлсээнүүдэй шухала удха шанартай байһаннинь батаар элирхэйлэн харуулагдаа.

Абаһан уялгануудаа наринаар сахиһанай үндэһөөр хараа шэглэлээрээ саашадаа дабшажа, совет-американ харилсаае һайжаруулха хэрэгые тэхэришэгүй шэнжэтэй болгохые шиидэнги байһанаа хоёр тала мэдүүлбэ.

Стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгаяа саашадань хизаарлаха асуудалда хөөрэлдөөнүүдэй үедэ ехэ анхарал хандуулагдаһан байна. Энэ асуудалай орёо бэрхэтэй байгаашье һаань, али алиндань таарамжатай шиидхэбэринүүдые абаха арга боломжо бии гээд хоёр тала үгээ ойлголсоо. Иимэ шиидхэбэринүүдые абахын тула хүсэлэл оролдолгонуудаа эршэмтэйгээр үргэлжэлүүлхэ хүсэлэнтэй байна. Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, буу зэбсэг хуряаха хэрэгтэ хабаатай хэдэ хэдэн асуудалнууд хаража үзэгдөө.

СССР-эй ба США-гай хоорондо гар табигдаһан хэлсээнүүд дотор тодорхойлогдоһон хараа шэглэлнүүдээр хоёр талын харилсаан яһала һайнаар хүгжэжэ байна гэжэ хоёр тала тэмдэглэхэдээ, али алиндань ашатай туһатай холбоо барисаагаа, элдэб һалбаринуудта, тэрэ тоодо худалдаа наймаанай-экономическа, научно-техническэ һалбарида удаан болзорой харилсаагаа саашадань хүгжөөхэ хараа бодолтой.

Уласхоорондын асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэдээ, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые амгалан ёһоор гуримшуулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулаа. Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые гуримшуулха талаар Женевэдэ болножо байһан конференциин онсо үүргэтэй байһыень харада абажа, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые гуримшуулха үндэһэн шухала асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ нүлөө үзүүлхын тула хоёр тала хүсэлэл оролдолго гаргаха байна гэжэ үгэеэ ойлголсобо.

Европын аюулгүй байдалда ба харилсаа холбоондо хабаатай асуудалнууд, нэн түрүүн аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэевропын зүблөөнэй хүдэлмэриин, Түбэй Европодо зэбсэгтэ хүсэнүүдые, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хороохо тухай хөөрэлдөөнүүдэй асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ.

Һанамжануудаа хэлсэлгэ бүтэмжэтэй һайн оршон байдалда үнгэрһэн байна. Энэнь совет-американ хүтэлбэрилэгшэдэй хөөрэлдөөнүүдые амжалтатайгаар үнгэргэхэ, совет-американ харилсаае бүхы дээрэнь хүгжөөхэ хэрэгтэ шухала шата болохо байһандань хоёр тала найдажа байһанаа мэдүүлбэ.

(ТАСС).

Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй Нэгэдэмэл Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ

Варшавска договорто хабаатай гүрэнүүдэй Нэгэдэмэл Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй сэрэгэй Соведэй ээлжээтэ заседани Нэгэдэмэл Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй ахамад командалагша Советскэ Союзай Маршал И. И. Якубовскиин түрүүлэлгэ доро 1974 оной мартын 26—28-да Венгриин Арадай Республикада, Будапешт хотодо үнгэргэгдөө.

Сэрэгэй Совет дээрэ Нэгэдэмэл Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй ажал ябуулгын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн, үгэеэ ойлголсоһон зууршалганууд абтаһан байна.

Сэрэгэй Соведэй хүдэлмэри бүтэмжэтэй һайн, хани ёһоной, тэрээндэ хабаадагшадай нягта харилсаанай, бүрин хүсэдөөр үгэеэ ойлголсолгын оршон байдалда үнгэрөө.

(ТАСС).

СССР-тэ ПЕНСЕЭР ХАНГАЛГЫН БАЙДАЛ ТУХАЙ

Совет социальна хангалгые хүгжөөхэ ехэ хараа түсэбүүд КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдээр тодорхойлогдонхой. Түсэбтэ табан жэлэй эхинһээ хойшо үнгэргэгдэһэн хэмжээнүүдэй ашаар 16 миллион шахуу хүнэй пенси нэмээгдээ, 1971 оной июлиин 1-һээ хүдэлмэришэдэй, алба хаагшадай, колхознигуудай пенсиин эгээн бага хэмжээн дээшэлүүлэгдээ һэн. «Инвалидуудай, тэжээхэ хүнээ алдаһан бүлэнэрэй пенсиин хэмжээе саашадань дээшэлүүлхэ тухай» СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ 1973 оной ноябриин 21-дэ абтаһан байна.

1974 оной гүрэнэй социальна страхованида, социальна хангалгада 29 миллиард түхэриг гаргашалагдаха. Бүхы түрэлэй пенсинүүдтэ 21 миллиард түхэриг гансал бюджедһээ түлэгдэхэ гэжэ ажалай ба салин хүлһэнэй асуудалнуудаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо В. П. Барыбин совет, гадаадын журналистнуудта зорюулагдажа, Москвада үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ хөөрэбэ.

(ТАСС).

МАРТ 15 — ГАЗАР ҺАЙЖАРУУЛХА ГАБШАГАЙ ХОЁР ҺАРА — МАЙ 15

УҺАЛУУРИ—УРГАСАДА НЭМЭЛТЭ

…барай үдэр жэлые тэ… …э гэжэ арад зон хэл… Эдэ үгэнүүд сабша… …ээд — луговодууд, …торнуудай ажалда … ехэ хабаатай гээд … Юуб гэхэдэ, эгээл … сабшалан дээрэ һай… …лжэ, газараа зү… …тэгжүүлээ, уһалаа …уһа малай эдихэ үб… …он элбэгээр абтаха, … зүйлнүүдые … …хэли жэлэй түсэбэй …эшье энээнһээ дул… … байна.

…шье мэдэһээр Зэдын … ажахынууд респуб… … бүхы хонин һүрэ… … процентые үсхэбэрил… … Тиимэһээ эндэхи … совхозууд гол түлэб … ажал эрхилдэг шэг… Гэбэшье энэ аймаг … малайнгаа тоо… …спублика дотороо ба… …адахи һуурида га…

… ерэхэдээ, ниитын … толгойе олошо… … тула, нэн түрүүн … үбһэ тэжээлээр хү… …эр хангаха гэшэ … ажахы бүхэнэй … шухала зорилгонь … Эхнихэдээ хуурай … …артай эндэхи нюта… … байдалда сабша… …алангыень жэл бүри … шадашадаг байна. …дал илангаяа адуу… …лонтой Борьёогой, …ский» совхозуудта, …изы», Доржи Бан… … нэрэмжэтэ колхо… …ээгдэнэ. Тусхайлбал, …эр — май, июнь …дта хура бо… … һаха сагтаа оро… … ушарһаа сабша… …аряалангай ургаса … эсэстээ үбһэ ногоо… … доошолуулна, … оройтожо эдеэшэ… … дээрэһээ ажахы… …өндо жэлдэ үбһэ, …ряалгадаа аяар һа… …тожо ороһон бай…

… бэрхэшээлые дабажа … зунай эртын ган … тэмсэхын тула га… … уһалха бүхы арга хэ… …эһэн зорилго табиг… Харин мүнөө үнэндөө … дотор бии байһан 200 … гектар таряалан, саб… … оройдоол 3288 … …анай газар, 6341 … сабшалан уһалагдана … Тиимэ дээрэһээ … …ынууд адууһа … …аа эдихэ тэжээлые … таряалан дээрэ… … газарай сабшалан… … Саашадаа уһа… … газарые үргэдхэхэ,

сабшалан һайжаруулха хүдэлмэри ехээр хээгүй һаа, үбһэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэнь бэрхэтэй.

Энэ табан жэлэй үнгэрһэн гурбан жэлэй туршада аймаг дотор 11 мянган гектар газар дээрэ 2,3 миллион түхэригэй мелиоративна хүдэлмэри хэгдэжэ, таряалан, сабшалангай үрэжэл һайжаруулагдаһан, модо бургааһанһаа сэбэрлэгдэжэ, үргэдхэгдэһэн байна. Гэбэшье газар уһалха, хаалта бролто, һубаг ханааб бариха хүдэлмэри үшөөл багаар хэгдэнэ гэшэ. «Бурводстрой» трестын нүүдэл оньһожоруулагдаһан колонныя, мүн «Росремводстрой» трестын барилга-хабсаралгын управлениин барилгашад жэл бүри 200 мянга гаран түхэригэй хүдэлмэри хэхэ аад, тэрэнээ хэжэ шадаагүй ушарһаань 500 гектар шахуу газар уһалдаг болохо арга боломжо алдагдаад байна. Жэшээ болгон абахада, Гэгээтын, Дэрэстэйн уһалууриин барилганууд хэгдэжэ эхилһээр удааржа, мүнөө хүрэтэр бэлэн болгогдоогүй байһаар. Гэгээтын хаалта, һубаг ханаабууд нуража, заһагдахаар боложо, дахинаа хэдэн мянгаад түхэригэй гаргаша гаргахаар болонхой. Мүн зарим түхеэрэлгэнүүдынь хүсэд ашаглагдажа үрдеэгүй аад, муудажа, һандаржа хэбтэнэ.

Энээнһээ гадна, хэды багаханшье һаань, уһалагдадаг газараа олонхи ажахынууд ахир муугаар ашаглана гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Үнгэрһэн жэлдэ Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ, «Мир» колхозууд, Ториин, «Октябрьский» совхозууд хамта дээрээ 600 гаран гектар уһалагдадаг газараа нэгэшье дахин уһалангүй орхижорхёо. Энээнһээ боложо, хэды ехэ ургаса дутуу абтааб? Газар уһалха түсэб жэлһээ жэлдэ шахуу дүүргэгдэнэгүй. Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой Хүдагай уһалууриин хаалта, ханаабууд ашаг багатайгаар хэрэглэгдэнэ. Ториин, «Октябрьский» совхозуудай, «Мир» колхозой уһалагдадаг газарһаашье баһал мүртэй ургаса абтанагүй. Юундэб гэхэдэ, уһалагдадаг газартаа эзэн ёһоор ханданагүй ха юм. Жэшээнь, нёдондо аймаг дотор уһалагдадаг тарянай газарһаа гектарай дунда зэргээр оройдоол 12,2 центнер шэниисэ, 14,3 центнер үбһэн, 133,6 центнер кукурузын ногоон набша намаа хуряагдаа ха юм. Энэнь түсэбһөө холо доогуур болоно бшуу. Тиихэдэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой суута бригадир, Социалис Ажалай Герой Е. П. Бутаковой даадаг тракторно-таряан ажалай бригада уһалагдадаг 500 гектар газараа жэл бүхэндэ шахуу һайнаар ашаглажа, гектар бүриһөөнь дунда зэргээр 15—19 центнер таряа хуряажа абадаг байна. 1971 ондо 1700 гектар дээрэһээ га бүхэнһөө дунда зэргээр 19,8 центнер таряа хуряагаа һэн. Энэл колхозой суута луговодууд С. Таракановский, Б. Дамбаев гэгшэд уһалагдадаг сабшалангай гектар бүриһөө дунда зэргээр 30—35 центнер һайн шанартай үбһэ абадаг. Борьёогой совхозой луговод нүхэр Чекомазов уһалагдадаг 75 гектар сабшалангай га бүриһөөнь 40 центнер хүрэтэр үбһэ абадаг болонхой. Зарим тээхидэл һубаг, ханаабуудые татаад лэ һанагаа амаршадаггүй, тэдэ нэрлэгдэһэн луговодууд сабшалан дээрээ жэлэй дүрбэн сагта ажаллажа, ходо һайнаар үтэгжүүлжэ, уһалжа, газарайнь хүрьһэ һайжаруулжа байдаг. Тиигэбэл, сабшалангай гектар бүриин ургасые 2—3 дахин нэмээжэ абаха аргатай болоно. Теэд олохон ажахынууд уһалууриин барилгануудые, уһа бүлэн гаргаха оньһон станцинуудые, түхеэрэлгэнүүдые хайша хэрэгээр хүдэлгэжэ, миин байлгана. Ёһоор ашаглажа шададаггүй дээрэһээнь, һубаг ханаабуудые сэбэрлэдэг, заһадаггүй ушарһаань уһалагдажа боломоор сабшалангай ехэ газар ундалуулагдангүй гандажа, ахир бага ургаса үгэнэ бшуу.

Ушар иимэһээ аймагай ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд таряалан, сабшалангай гектар бүхэнһөө абтажа боломоор ургасыень заабол абахын тула, эгээн түрүүн ган гасуурта дайрагдадаг хуурай добо газарые аргатайл һаань ундалуулха, намаг газарые хатааха аргануудые үргэнөөр хэрэглэхэ саг ерээ. Машина техникэ үгыбди, мүнгэ зөөри бололгодоогүй гэжэ альгаа дэлгээд һуултагүй, өөһэдынгөө хүсөөр хэжэ шадаха уһалууриин багаханшье түхеэрэлгэнүүдые хэхэ ёһотой. Энээнэй тула ажахы бүхэндэ эмхидхэгдэһэн газарай үрэжэл һайжаруулха отрядуудта түсэб, даабариень хүргэхэ, инженернүүдэй зүгһөө заабари һургаал үгэхэ шухала.

Табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ аймагаймнай ажахынуудта 710 гектар газар нэмэжэ уһалагдадаг болохо юм. 210 гектар газар уһалха хаалта, һубаг ханааб нэргээн бодхоогдохо, 1600 гектар газарай хүрьһэн һайжаруулагдаха, олон жэлдэ ашаглагдаха һайн бэлшээри бии болгохо мэтын ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ түсэбтэй.

Энээниие бэелүүлхын тула сабшалан болон полинуудые уһалдаг барилга хэдэг организацинууд ехэ оролдолго гаргажа, ажахынуудта туһалха ёһотой. Түсэбөөр хараалагдаһан хүдэлмэриие хэжэ дүүргээд байхада, уһалагдадаг газарай гектар бүриин ургаса 2—3 дахин дээшэлхэ зэргэтэй. Энээниие түйлаха арга боломжошье аймаг дотор бии.

П. АГАФОНОВ,
Зэдын аймагай газар уһалууриин барилгын управлениин начальник.

БурАССР-эй габьяата малшан, КПСС-эй гэшүүн Ульяна Леонидовна Калашниковае Мухар-Шэбэрэй аймагта танихагүй хүн үсөөн байха. Тэрэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо һаалишанаар 19 жэл хүдэлнэ. Мэдээжэ болоһон һаалишан жэл бүри үнеэн бүриһөө 2000—2500 килограмм һү һаана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэһэн тэмдэгтэ хүртэһэн, КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой гэшүүн, һаалишан У. Л. Калашникова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото

КОММУНИС СУББОТНИГТО БЭЛДЭЛГЭ

1974 оной апрелиин 20-до үнгэргэгдэхэ ленинскэ коммунис субботнигто бэлдэхэ асуудалаар республикын штабай заседани уржадэр Улаан-Үдэдэ болобо. Заседаниие республикын штабай хүтэлбэрилэгшэ — КПСС-эй обкомой секретарь нүхэр **К. М. Продайвода** хүтэлбэрилөө.

Субботнигто хэр зэргэ бэлдэлгын ябажа байһан тухай субботник үнгэргэхэ штабуудай хүтэлбэрилэгшэд: Улаан-Үдэ городһоо КПСС-эй горкомой секретарь нүхэр **Л. Н. Кашкин,** Зүүн Сибириин түмэр замай отделениһээ—отделениин начальнигай орлогшо **В. А. Нихланов,** ЛВРЗ-һээ —**Ф. А. Абагаев,** Сэлэнгын аймагһаа — партиин райкомой секретарь **В. М. Горлов,** Улаан-Үдын аймагһаа — партиин райкомой секретарь **Э. И. Буерачный** мэдээсэжэ үгөө.

Удаань нүхэр К. М. Продайвода субботник үнгэргэхэ штабуудай бэелүүлхэ зорилгонууд тухай хөөрэбэ.

ҮДЭР БҮРИ ЭРШЭТЭЙГЭЭР

Үнгэрэгшэ жэлэй декабриин 29-нэй үдэр элеэр һанагдана. Шахтернуудай соёлой байшан соо һайндэрэйхеэр хубсалһан хүн зон хүүежэ байгаа һэн. Оркестрэй дорюун хүгжэм зал соо зэдэлжэ, хүнэй сэдьхэл зүрхэндэ ошо бадаруулһандал үзэгдэхэ юм. Шэнэ жэлэй эхилээгүйшье һаа, сасагтай монсогтой аад, алтарма үнгөөр яларжа байһан ёлкоёо тойрожо, хатар наадан эхилбэ. Уданшьегүй хүгжэм замхажа, шахтын дирекциин, парткомой зүгһөө амаршалгын бэшэг соносхогдоо һэн. Ажалай түрүүшүүл дурасхаалта бэлэгүүдые, амаршалгын бэшэгүүдые хойно хойноһоо абажа, суглаарагшадай альга ташалгаар угтагдаха юм. Ажалай түрүүшүүл, участогуудай начальнигууд, бригадирнууд, Гусиноозёрск хотын ниитын түлөөлэгшэд эндэ олоороо уригдаһан байгаа. Юундэб гэхэдэ, энэ үдэр 1973 оной, шиидхэхы жэлэй түсэб дүүргэгдэһэн байгаа бшуу. Үнгэрэгшэ жэлэймнай дүн иимэ: **1,5 мянган тонно шулуу нүүрһэн түсэбһөө гадуур малтагдаа, 200 мянган түхэригэй элдэб материал алмагдаа.**

Шахтын нүүрһэшэдэй дунда социалис мүрысөө һайнаар эмхидхэһэнэй ашаар ажалай иимэ илалта туйлагдаа гэжэ хэлэхэ байнаб. Тиихэдэ үнгэрэгшэ жэлэймнай ажалай дүнгүүд юһэдэхи табан жэлэй тодорхойлхы жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ нилээд ехэ удха шанартай.

Мүнөө манай шахтын партиина организациин ямар юумэндэ гол анхаралаа хандуулдаг, социалис мүрысөө яажа ударидадаг тухай энэ статья дотороо хөөрэхэ хүсэлэнтэйб.

Юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлэй түсэб, даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө социалис уялганууды абахадаа партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалгые үйлэдбэриин бүхы участогуудта, бүхы коллективүүдтэ зүбшэн хэлсэһэн, энэ жэлдэ дүүргэхэ зорилгонууд тодорхойлогдоһон байна. Гэхэтэй хамта, бүхы участогуудай начальнигууд, партиина бүлэгүүдые хүтэлбэрилэгшэд болон эдэбхитэдэй зүблөөн дээрэ үнгэрһэн жэлэй дүнгүүд, бии байһан дутуу дунда зүйлнүүд, байгша оной зорилгонууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байна. Жэлэй эхеэр үйлэдбэриин түрүүшүүлэй слёт үнгэргэгдөө бэлэй. 1973 оной ажалай дүнгүүдэй ёһоор, 120 хүн «1973 оной социалис мүрысөөндэ илагша», 250 хүн «Коммунис ажалай ударник» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэжэ, 8 хүн орден, медальнуудаар шагнагдаа.

Манай шахтын олон участогууд дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абажа, 1974 оной түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө промышленностиин, барилгын ба транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоһон байна. Эдэ абаһан уялгануудтаа үндэһэлэн, социалис мүрысөөнэй гуримуудые зохёон табиһан байнабди.

Мүрысөөнэй дүнгүүд һара бүри, мүн квартал бүри гаргагдадаг. Кварталай дүнгөөр шахта соогоо түрүү һуури эзэлһэн нүүрһэшэн дамжуулгын улаан вымпелдэ, 150 түхэриг мүнгэн шанда хүртэдэг. Хүндэлэлэй самбарта тэрэнэй фото-зураг няагдадаг, Хүндэлэлэй дэбтэртэ бэшэгдэдэг, шахтын дирекциин ба парткомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдадаг байна. Абаһан социалис уялгаяа дүүргэһэн, хоёр удаа гэхэ гү, али хахад жэл соо түрүү һуурияа алдаагүй нүүрһэшэн профилакторидо түлбэригүйгөөр амарха путевкоор шагнагдадаг. Үни удаан сагта эрхимээр ажаллаһан нүүрһэшэн «Хүндэтэ шахтер» гэһэн нэрэ зэргэтэй болодог. Тэрэшэлэн ажалай түрүүшүүл хүнгэн машина ээлжээгүйгөөр абаха эрхэтэй байдаг.

Үнгэрэгшэ жэлдэ 1-дэхи участогай бригадир, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Василий Григорьевич Аношинэй бригадынхид «1-МКМ» гэжэ оньһожоруулагдамал шэнэ комплекс нэбтэрүүлһэн юм. Тэрэнэй ашаар 1942 онһоо хойшо түрүүшынхеэ нэгэ лава сооһоо сүүдхын туршада 1000 тонно нүүрһэн малтагдаа.

Нэгэдэхи участогай коллектив Октябриин революциин орденой кавалер В. С.

Мүрысөөнэй ХҮМҮҮЖҮҮЛХЫ ҮҮРГЭ

Можаровай хүтэлбэрилдэг хоёрдохи участогтай мүрысэдэг юм. В. С. Можаровай бригада 1973 ондо абаһан социалис уялгануудаа ноябриин 17-до дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 4 мянган тонно нүүрһэ тушааһан юм. Тиихэлээрээ тэрэнэй участогай коллективтэй мүрысэхэ гээшэ бэлэн бэшэ хэрэг һэн. Зүгөөр В. Г. Аношиной хүтэлбэрилдэг бригада шахта соогоо өөрхаһан бригадые ахижа ябана. Байгша оной хоёр һара соо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдэй ёһоор, Аношиной бригада 2140 тонно, харин Можаровай — 1530 тонно нүүрһэ тушаагаад байна. Энээхэн баримта юу харуулнаб гэхэдэ, хэрбээ социалис мүрысөөе һайнаар эмхидхэбэл, ажалай түрүүшүүл улам олошорхо байна бшуу.

Манай Гусиноозёрско шахтын коллектив Эрхүүгэй областиин «Забитуй» гэжэ шахтатай мүрысэнэ. Хирэ хирэ болоод лэ социалис мүрысөөнэй ябасые шалгажа байдагбди. Бидэнэр юһэдэхи табан жэлэй, тодорхойлхы жэлэй түсэбые байгша оной декабриин 27 болотор сум дүүргэхэ уялга абанхайбди. Энэ абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхын түлөө социалис мүрысөөнэй эршэ үдэр бүри шангадана.

А. ЛОНЧАКОВ,
Гусиноозёрско шахтын парткомой секретарь.

ПАРТИЙНА ОРГАНИЗАЦИНУУДҺАА МЭДЭЭСЭНЭ

ЛЕНИНЭЙ ПАРТИИН ГЭШҮҮНБИ

Манай «Улаан Туяа» совхозой коммунистнуудай партиина документнүүдээ һэлгэхэ ээлжээн хүрэжэ ерэбэ. КПСС-эй Яруунын райкомой нэгэдэхи секретарь К. А. Албашеев намда В. И. Ленинэй дүрэ зурагтай, «Парти — манай үе сагай ухаан бодол, нэрэ хүндэ, арюун сэдьхэл мүн» гэһэн агуу багшын сэсэ мэргэн үгэ бэшэнхэй улаан гадартай партиина шэнэ билет барюулба.

Би анханда үгытэй малшан айлай бүлэдэ түрэһэн, баяшуулай барлаг ябаһан хүнби. Багша Ленинэй байгуулһан Коммунис партиин ударидалгаар хаанта хархис засаг унагаагдажа, совет засаг мүндэлөө һэн. Тиигэжэ үгытэйшүүл эрхэ сүлөөтэй зон боложо, жаргажа һууха шэнэ байдал хүгжөөхэ хуби заяатай болоһониинь мэдээжэ ааб даа.

Эхин һургуулиин директорээр 39 жэлдэ хүдэлөөб. КПСС-эй зэргэдэ абтаһаар 34 жэл болошобоб. Мүнөө пенсионер хүн хадаа амаржа, жаргалаа эдлэһээр ааб заб даа. Партиина шэнэ билет гартаа бариад байхадаа, совхозойнгоо коммунистнуудай үмэнэһөө партиин үндэр нэрэ зэргые нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтээр сахижа, зүрхэнэйнгөө сохилхоёо болитор ленинскэ партида үнэн сэхэ ябахаб гэжэ тангаригаа үгөө һэм.

Тиихэтээ хамта үнэн сэхээр, өөрынгөө арад зоной түлөө ами наһаяа хайрлангүй хүдэлэгты гэжэ үхибүүдтээ, аша, гушанартаа захиха байнаб.

Д. ШИРАБОН,
уяланай коммунистнуудай нэгэн.

ТҮРҮҮШҮҮЛ — ПАРТИИН ЗЭРГЭДЭ

Октябрина Ринчиновна Тыхеева (Хэжэнгын совхоз), Надежда Ринчиннимаевна Раднаева (Худанай совхоз) залуу хонишод юм. Хоюулан ВЛКСМ-эй гэшүүд. Нютаг зондоо магтаалтай болоһон, мэргэжэл шадабаряар баянтай, түрүү зэргэдэ ябадаг бэрхэ малшад. Эдэ хоёр залуу хонишод КПСС-эй гэшүүндэ кандидат болож орохо хүсэлэнтэй байһанаа элирхэйлэн, партиина эхин организацидаа мэдүүлгэ барла һэн.

Дээрэ хэлэгдэһэн партиина организацинуудай хамтын суглаанда хабаадаһан коммунистнууд партиин зэргэдэ түрүү хонишодые абаха гэһэн шиидхэбэри абаа. Тэрэ тогтоолыень КПСС-эй райкомой бюро баталаа.

Тэрэшэлэн Худанай леспромхозой модо шэрэдэг автомашинын жолоошод Юрий Петрович Марков, Владимир Иосифович Овсянников КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар абтаа.

Р. ЦЫМПИЛОВ,
КПСС-эй Хэжэнгын райкомой таһагые даагша.

КОММУНИСТ — МҮРЫСӨӨ ЭМХИДХЭГШЭ

Түмэр замай Улаан-Үдэ станциин партиина эхин организациин хамтын суглаан болоо. Абаһан социалис уялгануудаа бэелүүлхэ тэмсэлдэ коммунистнуудай дүүргэхэ үүргэ тухай асуудал суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Элидхэл хэһэн станциин начальнигай орлогшо А. И. Михальченко коллективэй ажал хүдэлмэриин үрэ дүнгүүд тухай, социалис мүрысөөнэй ябаса ба уялгын хэр зэргэ дүүргэгдэжэ байһан тухай дэлгэрэнгыгээр тоогтоо. Тиихэтээ хамта энэ хэрэгтэ ушардаг дутуу дундануудые элирхэйлэгдээ.

Зарим халаануудай хүдэлмэришэдэй олониинь уялга абаагүй байха юм. Партиина бүлэгүүд мүрысөө эмхидхэлгэдэ хайхарамжагүйгөөр хандана.

Тус коллектив түмэр замай Шэтэ станцитай мүрысэдэг болонхой. Энэ ехэ харюусалгатай хэрэг. Тиимэһээ саашадаа мүрысөө һайнаар эмхидхэхэ, социалис уялга абаха асуудалда эрилтэ ехэтэйгээр хандаха шухала гэжэ суглаан тодорхойлоо.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

ВЛАДИМИР КУРЕНКОВ «Дальстальконструкция» гэжэ барилга-хабсаралгын управлениин Евгений Васильевич Осиповой хабсаргагшадай бригадада электро-гагнууршанаар хүдэлдэг юм. Тэрэ һаянай эндэ ажаллабашье, нүхэдтөө хүндэтэй болонхой.

Владимир Руфинович — гурбадахи разрядай гагнууршан. Дааһан ажал хэрэгтээ ханамжатайгаар хандажа, халаанайнгаа даабарине 130 процент, һайн шанартайгаар дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: электро-гагнууршан В. Р. Куренков.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

УЯЛГАЯА УРАГШАТАЙ ДҮҮРГЭНЭ

Ленинэй орденой кавалер Жүгдэр Ундеевич Цыденов аймаг дотороо мэдээжэ болоһон малшан юм. Тэрэнэй Далахайн совхозой мал адуулагша болоһоор гушаад жэл үнгэрөө. Коммунист Цыденов энэ үе соо ажал хүдэлмэреэ эрхим һайнаар мэдэдэг, дүй дүршэлөөр баян малшан болонхой. Һүүлэй арбаад жэлэй туршада гүүртынгээ 100 үнеэн бүриһөө 90 гаран тугал абажа түлжүүлдэг, тэдэнэй толгой бүриин шэгнүүр нэмээхэ даабаряа үлүүлэн дүүргэдэг байха юм.

Ажалай эрхим һайн дүнгүүдые туйладаг энэ нүхэр гүрэн түрын дээдын шагнал хайрада — Ленинэй ордендо хүртэһэн байна. Тиихэдэ дэлхэйн пролетариадай агуу багша Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн баярай медаляар шагнагданхай. Хүндэлэлэй хэдэн грамотануудта хүртэһэн, фото-зурагынь аймагай Хүндэлэлэй самбарта гаргагданхай.

Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын гурбан жэлдэ Жүгдэр Ундеевичэй ударидадаг гүүртын малшад баһал ажалай һайн амжалтануудые туйлажа шадаа. 1971—1972 онуудай жэл бүри гүүртэдэнь харууһалагдадаг 100 үнеэн бүриһөө 91 тугал абтаа һэн. Табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ энэ гүүртын 170 үнеэнһээ 160 тугал абтажа, нэгэшье толгой хоролтогүйгөөр томо болгогдоһон байна. Энэнь 100 үнеэн бүриһөө 94 тугал абажа, түлжүүлһэн жэшээтэй болоно бшуу.

Үнгэрэгшэ жэлдэ Ж. У. Цыденовэй гүүртын малшад тугалнуудай толгой бүриин шэгнүүр нэмээхэ талаар совхоз соогоо эрхим үрэ дүн туйлажа, социалис мүрысөөндэ илажа гараа һэн. Бүхэли жэл соо тугалай толгой бүриин шэгнүүр хоногой 805 граммаар нэмээгдэһэн байна. Социалис уялгань 750 грамм байһан юм. Тиигэжэ энэ гүүртын малшан Ханда Мархаева 1973 оной бүхэсоюзна социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр «Хүндэлэлэй тэмдэг» орденоор шагнагдаһан байгаа.

Партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаһан Хандалгые коммунист Цыденовэй гүүртын малшад хани халуунаар угтан абаад, тэрээндэ харюу болгон табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга — угтамжын түсэб баталан абаһан юм **«Энэ жэлэй малай үбэлжэлгые эмхитэй һайнаар үнгэргэжэ, жэл соо гүүртынгээ 100 үнеэн бүриһөө 97 тугал абаха. Абаһан тугалнуудаа зоотехническэ заабариин ёһоор харууһалжа, эдеэлүүлжэ, толгой бүриинь шэгнүүрые сүүдхын 800 граммһаа бага бэшээр нэмээхэ. Бүхы үнеэдээ ороондо оруулха, бэлшээриин газар зүбөөр ашаглаха»** гэхэ мэтын пунктнууд энэ гүүртын малшадай абаһан уялга — угтамжын түсэб соо бэшэгдэнхэй.

Жүгдэр Ундеевичэй гүүртын малшадай абаһан угтамжын түсэбые КПСС-эй Захааминай райком һайшаан дэмжэһэн байна. Далахайн совхозой мэдээжэ энэ малшанай социалис уялганууд аймагай бүхы ажахынуудай мяхалиг мал үсхэбэрилдэг гүүртэнүүдэй малшадай дунда зүбшэн хэлсэгдэжэ, дэмжэгдэһэн байха юм. Тэрэнэй жэшээгээр олохон малшад урид абаһан уялгануудтаа нэмэлтэ оруулжа, шэнэлһэн байгаа. Тиигэжэ Захааминай аймагай мал адуулагшадай дунда социалис мүрысөөн шэнэ хүсэтэйгөөр дэлгэрһэн байна.

Табан жэлэй тодорхойлхы удха шанартай дүрбэдэхи жэлэй түрүүшын хоёр һара хахадай дүнгүүдые хаража үзэхэдэ, орденто малшан Ж. У. Цыденовэй хүтэлбэрилдэг гүүртын хүдэлмэрилэгшэд угтамжынгаа түсэбые урагшатай һайнаар дүүргэнэ гээд онсолон тэмдэглэмээр. Гүүртэдэнь мүнөө хамтадаа 160 үнеэн харууһалагдана. Һүүлэй мэдээгээр эндэ 53 тугал абтаад, нэгэшье толгой хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэжэ байнхай. Январь — февраль һарануудта энэ гүүртын 42 үнеэн ороондо оруулагданхай. Тэдэ үнеэдэй олонхинь жэлэй эсэстэ тугаллахаар хүлеэгдэнэ.

Энэ гүүртэдэ ажалша бэрхэ малшад хүдэлнэ. Жүгдэр Ундеевичэй наһанай нүхэр Мижит-Доржо Цыденова, Ханда Мархаева гэгшэд дүй дүршэлөөр баян малшад болонхой. Жүгдэрэй хүбүүн Цыренжаб, Ханда Мархаевагай зээ басаган Ольга энэ гүүртэдэ хүдэлжэ, түрэлхидэйнгөө ажалай барагдашагүй баян дүй дүршэлые шудална, халан абана.

— Жүгдэр Цыденовэй гүүртын малшадай абаһан угтамжынгаа түсэбые урагшатай һайнаар дүүргэхэ байһанда ямаршье һэжэг түрэнэгүй. Гүүртынь үнеэд тобир таргаар ондо орожо байнхай. Үбһэ тэжээлээршье бараг һайн. Үнеэдые ороондо оруулха хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Тэрэниие Жүгдэр Ундеевич үдэр бүриин хиналтада абаад, тусхай дэбтэртэ тэмдэглэжэ байдаг юм, — гээд Далахайн совхозой нэгэдэхи отделениие эрхилэгшэ Даша-Дондок Жапович Янжапов энеэбхилэн хөөрэнэ.

Б. ВАНЧИКОВ.

НҮХЭДЭЙНГӨӨ ДУНДА МАГТААЛТАЙ

Виктор Васильевич Андреев гушаад шахуу жэл Улаан-Үдын 1-дэхи пассажирска автотранспортна предприятида слесарёэр хүдэлнэ. Хүн зониие шэрэдэг автобусуудые һайн шанартайгаар заһабарилхын тула ехэ хүсэ оролдолго гаргажа байдаг. Олон жэл энэ ажалда хүдэлжэ олоһон дүй дүршэлөө залуушуулда ехэ дуратайгаар дамжуулдаг. Тэрэ өөрынгөө мэргэжэлдэ хэдэн олон хүдэлмэришэдые һургаһан юм. Дүрбэдэхи тодорхойлхы жэлэй даабари болзорһоонь урид декабриин 1-дэ дүүргэхээр уялга абаһан байна.

Виктор Васильевич Андреев мүнөө халаан бүриингөө даабари 25—30 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, бүхы ажалаа эрхим гэһэн сэгнэлтэтэйгээр бүтээнэ. Тэрэ шэнэ онол арга, оньһон түхеэрэлгэнүүдые хэрэглэжэ, бага гаргашатайгаар ехэ продукци бүтээн гаргаха хэрэгтэ ехэ анхарал хандуулдаг. Виктор Васильевич үнгэрһэн жэл соо урлан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын 9 дурадхал оруулжа, 1400 түхэригэй арьбалалта хэһэн юм. Энэ түрүү хүдэлмэришэн юһэдэхи табан жэлэй дүрбэдэхи, тодорхойлхы жэлдэ абаһан уялгаяа дүүргэхээр лэ хэбэртэй.

С. ЦЫДЫПОВ.

Бүхэсоюзна мүрысөөндэ хабаадагша

ЗАЛУУШУУЛДА ЭЛЬГЭТЭЙ ХОНИШОН

Зүүн Саянай орьёл торьёл ууланудһаа эхитэй Эрхүү мүрэн хотирон бэтирэн, Түнхэнэй голоор урудана. Энэ дошхон, амидаралта мүрэнэй нэгэ тохойдо, шугы бургааһаар хүреэлэгдэһэн Бүтүү гэжэ олтирог дээрэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой суута хонишон Гатаб Цыбикович ажалладаг.

15 жэлэй туршада эхэ хонидой отарада хүдэлжэ байхадаа Гатаб Цыбикович дүршэл, шадабаряар баяжанхай. Энээниие солото хонишоной ажалайнь дүнгүүд гэршэлжэ үгэнэ. Энэ хонишон һүүлэй арбан жэлдэ таһалгаряагүй жэлдээ отарынгаа зуун хонин бүриһөө 100, зуу гаран хурьга түлжүүлнэ бшуу. Нёдондо зуунһаа 110 хурьга томо болгожо, хонин бүриһөө 5 килограмм 90 грамм нооһо хайшалжа абаа.

Ажалайнь амжалтануудые гүрэн түрэ үндэрөөр сэгнээ. Дунда зэргын бэетэй, табигаража ябаһан ажалша хүдэр энэ хонишоной үбсүүн дээрэ Ленинэй орден, В. И. Ленинэй зуун жэлэй ойн медаль, ВДНХ-гай медальнууд яларна.

Гатаб Цыбикович гансахан хурьгадые олоор тэнжээдэг шадабаритай бэшэ, мүн залуушуулые өөрынгөө мэргэжэлдэ һургажа, түрүү хонишодой зэргэдэ гаргана.

Арбадахи класс дүүргэһэн өөрынгөө хүбүүн Геннадиие хажуудаа абажа хүдэлөөд, дүршэл шадабаритай болоо гэжэ мэдэхэдээ, тэрээндэ эхэ хонидой отара даалгахые дурадхаһан юм. Тэрэниие колхозой правлени халуунаар дэмжээ бэлэй.

Комсомолец Геннадий Шойбонов ахалагша хонишоноор ажаллажа байхадаа, мүн лэ ажалай үльгэр жэшээ харуулба. Түрүүшынгээ жэлдэ — 1973 ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 95 хурьга түлжүүлээ. Мүнөө жэлдэ зуун хонин бүриһөө 105 хурьга абаад байнхай. Хонидынь үшөө хурьгалһаар. Залуу хонишоной туһалагшаар комсомолец, Совет Армиин албанһаа ерэһэн Владимир Мухуев ажаллана. Энэмнай баһал дунда һургуули дүүргэһэн хүбүүн.

Гатаб Цыбиковичэй хажууда хонишоной мэргэжэл шудалһан комсомолец Радна-Самбу Токуренов баһал ахалагша хонишоноор ажаллана. Армиһаа һая ерэһэн, арбан класс дүүргэһэн спортсмен Гомбо Мадаев тэрээнтэй суг хүдэлнэ.

Мүнөө үедэ Гатаб Цыбиковичэй отарада хоёрдохи хонишоноор мүн лэ дунда һургуули дүүргэһэн Идам Манжуков ажаллана.

Эдэ гурбан отара нэгэ газарта — Бүтүүгэй байрлаад. Отара бүридэн 300-гаад эхэ хонин даалгагданхай. Энэ гурбан отарынхид бодолод, бригадир Г. Ц. Шойбонов хүдэлдэг.

— Манайшье бригадада бултадаа дунда эрдэмтэй хүбүүд, — гэжэ Гатаб Цыбикович хэлэдэг һэн.

Үнэхөөр иимэ олон залуу, бултадаа дунда һургуули дүүргэһэн хүбүүдые дахуулһан ябаһан хонишонтой дайралдаһандаа бишье ехээр баярлаа һэм. Энэмнай одоол шэнэ сагай шэнжэ бэшэ аал!

Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ бригадынхид зуун эхэ хонин бүриһөө зуу гаран хурьга томо болгожо, хонин бүриһөө 5 килограмм шахуу нооһо хайшалжа, бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ шалгаржа гараһан байна. Тэрэнэйнгээ түлөө тус бригадын хонишод СССР-эй Хүдөө ажахын министерствын, хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай ЦК-гай Хүндэлэлэй грамотаар, 1000 түхэриг мүнгөөр шагнагдаһан байна.

Эдэнэрэй ажалтай дүтэ танилсахада, угаа һонирхолтой байба. Июнь һарада хурьгадаа эхэһээнь һалгаажа, июльдэ хонидой нооһыень хайшалжа абаһаар лэ гурбан отараяа хамталжа, нэгэ хүн адуулжа ороно. Бэшэниинь тэжээл бэлэдхэжэ захална.

Эгээн түрүүн отара бүхэндөө хоёр тэргэ халаахай сабшажа, һүүдэр газар, хониндойнгоо байранууд соо хатаажа абана.

— Хабартаа иимэ ногоохоноор хатаагдаһан халаахай хурьгадта эдюулхэдэ, угаашье һайн даа. Энээнһээ гадна 2-2 тэргэ витаминна үбһэ бэлэдхэжэ абадаг гээшэбди, — гэжэ бригадир хэлэбэ.

Тиигээд тэдэнэр үбһэеэ сабшажа, хуряажа захална. Хонишодой энэ хүдэлмэридэ һургуулиин һурагшад туһалдаг заншалтай. Нёдондо эдэнэр үбһэ ногооной баян ургаса хуряаһан байна. Үбһөө суг хуряажа абаһанайнь һүүлээр колхозой фуражир тэрэниие отарануудта хубаарилдаг гуримтай. Үбһэниинь бүхыдөө шарга дээрэ һүрилэгдэһэн, тиимэһээ тэрэниие зөөхэдэ үлүү гаргаша гарадаггүй.

Шиигтэй, хура бороотой саг харалсажа, тэдэнэр зуугаад центнер набшаһата тэжээл бэлэдхэжэ абана. Суглуулһан энэ тэжээлээ отарануудайнгаа байрада оруулжа, һүүдэртэ хатаана.

Гадна байрынь дэргэдэ 60 гектар зелёнко жэл бүри таригдадаг. Тэндэһээ хуряагдаһан ургасыень гурбан отарадаа хубаажа абадаг юм. Зелёнкынь талмай хорёологдонхой. Энэ хорёогоо хонишод өөһэдөө хаажа, заһажа байдаг. Үбэлдөө һургааг отолжо, зөөжэ үрдидэг. Зелёнкоёо нёдондо өөһэдөө хуряажа абаа.

Сабшалангын бүлүүр станцяар уһалагдадаг, тэндэ наг шэбхэ гаргагдадаг, минеральна үтэгжүүлгэ тараагдадаг юм. Тиимэһээ ургасан дэлгэр байдаг. Отара бүхэндэ 100—150 центнер ноолоомо бэлэдхэгдэжэ абтана. Энэнь хонидто эдюулэгдэхэдэ гадна хурьгадай доро дэбдэгдэнэ. Апрель һарада хото хорёогоо сэбэрлэжэ, шэбхээ ашаажа гаргадаг заншалтай.

Хонидоо август, сентябрь һарада 25 үдэрэй туршада искусственна аргаар, хусаһаа абтаһан хүргэлдэгүй үреэр үрэжүүлдэг. Техник-үрэжүүлэгшээр Гатаб Цыбиковичэй өөрөө хүдэлдэг.

Зундаа, намартаа эдэнэр хонидоо һайса бэлшээн таргалуулдаг. Хүхэ ногооной үедэ һүрөөр үүр сайха уеэр бэлшээридэ гаргадаг.

Намартаа зелёнкын үр... адуулна.

Бригадын хонишод ... дөө хээлитэй хонид... наар эдеэлүүлдэг, ... харууһалдаг юм. ... намартаа дулаан бай... һаань, ноябрь һараһаа ... бүридэ үдэртэ 200 ... хүртэхөөр обёос ... Декабрь һараһаа үбһэ, ... лёнко нэмэлсэжэ, ... 300—300 грамм обёос ... нэ.

— Хээлитэй хонид... лөөниинь үбһэ, ... үгөөд, үдэрынь ... эдюулжэ, үдэшэлэн ... үгэнэбди. Һүрэгөө ... хоёр удаа уһалнабди, — ... жэ бригадир мэдүүлээ.

Түл абалгын үедэ ... шод одоол үнэн бэе... жэ, үсэд шангаар ... ородог. Эндэ хурьгаша... байдаггүй, хонишод ... хурьгадаа абажа, ... дэг байха юм.

Гатаб Шойбоновой ... да 300 хонид харууһа... на. Урдуураа үргэн ... той, һаруулхан, хуура... лаахан байра соо ... дынь абтажа, кошарн... ва аргаар түлжүүл... Нарай хурьгад эхэтээ... үдэр суг байлгагдана... гээд хэдэн сакмануудта ... хэгдэдэг. Эхирлэһэн ... хурьгад амяарлан ... лагдадаг.

Мүнөө үедэ энэ ... 240 гаран хонин ... 315 хурьган абтаад ... Тиигэжэ отарын зуун ... бүриһөө 105 хурьга... хай.

— Энэ жэлдэ хон... олооро эхирлэжэ ... Зуун хонин бүриһөө ... хурьга абаха гэһэн ... дүүргэхэбди гэжэ на... на, — гээд. Гатаб Цы... вич баяртайгаар ...

Бригадын бусад ... нуудта түл мүн лэ ... абтажа байна. Ге... Шойбоновой отарын ... хонин бүриһөө 105 ху... Радна-Самбу Токурен... — зууһаа зуун хурьга... мо болгогдожо байна.

Тиигэжэ Бүтүүгэй ... да бүхыдөө зуун хон... риһөө зуу гаран хурь... болонхой. Тиигэжэ энэ ... дэ нёдондонойхиһоо ... дээгүүр амжалта түйла... раатай.

Эндэхи хонишод тү... рэсэеэ һайнаар тэ... шададаг. Хурьгадай ... хонохолоорнь боро ... дадхаадаг. Холимол т... мел, загаһанай тоһо ... мэтые худхажа үгэ... шалтай. Хурьгадай ... нууд соо сэбэрхэн ... доной хөө, боро шаба... мэтэ дүүрэн хээтэй ...

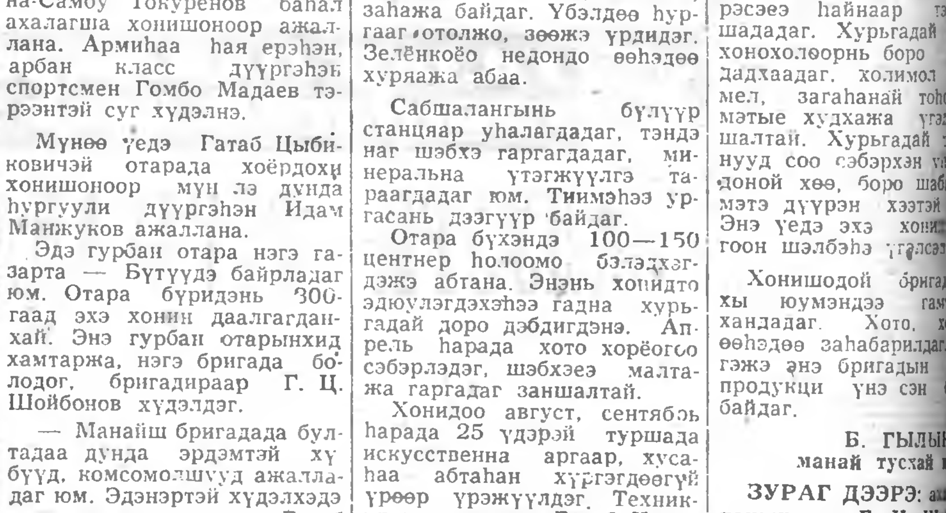

ЭМХИДХЭЖЭ ШАДАҺАНАЙ ХҮСӨӨР

Бии байгаа дутуу дундануудаа дары усадхажа, гээгдэлһээ гарахын тула һаалишад болон малшадайнгаа дунда ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулжа, хүн бүхэнэйнь харюусалга дээшэлүүлхэ хэрэгтэ Мухар-Шэбэрэй аймагай колхоз, совхозуудай мэргэжэлтэд ехэхэн хүдэлмэри ябуулаа. Аймагай ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд ниитын адууһа малай үбэлжэлгэдэ һайн бэлэдхэлтэйгээр ороход, фермэнүүдэй ажал эмхидхэхэ хэрэгтэ онсо анхаралаа табиһан байна.

Ноябрь һараһаа эхилээд, түрүү ажахынуудай фермэнүүдтэ мэргэжэлтэд, фермые даагшанарые 4 дахин суглуулжа, социалис мүрысөө яажа эмхидхэхэ, үнеэдтэ зүб рацион хайшан гэжэ табиха, һая тугаллаһан үнеэдые зүбөөр эдеэлүүлэн яажа һааха тухай хэлсэһэн, зааһан байнабди. Колхоз, совхозуудай малшадай дунда үргэнөөр ябуулһан эмхидхэлэй хүдэлмэри түрүүшынгээ үрэ дүн харуулжа эхилбэ.

Түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы, дүрбэдэхи жэлэй нэгэдэхи кварталай туршада аймаг гүрэндэ 23.400 центнер һү худалдаха байбал, мартын 21-нэй мэдээгээр ажахынууд бэлэдхэлэй пунктда 23.500 центнер һү тушаажа, хараалһан түсэбөө 10 хоног урид дүүргээ. Энэ һарын барагдатар һаалишад түсэбһөө гадуур 3400 центнер һү гүрэндэ худалдахаар хараална. Аймаг сүүдхын туршада 330—350 центнер һү бэлэдхэлэй пунктда ябуулна. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй жэшэхэ болобол, һаалишад 4300 центнер ехэ һү гүрэндэ тушааба.

Түйлаһан амжалтаяа бүри арьбадхажа, гүрэндэ һү ту... ха хахад жэлэйнгээ ... аймагай һаалишадай бо... урид дүүргэхэнь лабтай.

К. ТОРГАШИ...
аймгүйсэдкомой хүд... ажахын управлени... ахамад зоотех...

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

СССР-эй ЗАМ ХАРИЛСААНАЙ МИНИСТЕРСТВЫН ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

1973 оной түсэбүүдые ба социалис уялгануу[дые] дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ амжалта түйла[һ]аниинь түлөө иимэ хүнүүдые шагнаха:

БУРЯАДАЙ АССР-һээ

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНООР

[...]аракцаев Нима Доп[...]овичые — Улаан-Үдын [локомоти]вно депогой шалгагша.

[...]туев Бадма Сандаковичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой электрослесарь.

ОКТЯБРИИН РЕВОЛЮЦИИН ОРДЕНООР

Дегтярев Леонид Андреевичые — Улаан-Үдын локомотивна депогой машинист.

Ковалёв Константин Ивановичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой электрослесарь.

[...]ачек Андрей Селиверстовичые — Улаан-Үдын замай дистанциин бригадир.

[ҮЙ]ЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Ананьин Виктор Николаевичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой ахамад энергетик.

[...]сеев Анатолий Семеновичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой начальник.

Бабий Петр Никитовичые — Улаан-Үдын дохёо дамжуулгын ба хэлхеэ холбооной дистанциин ахалагша инженер.

Баршев Борис Петровичые — Улаан-Үдын локомотивна депогой слесарь.

Герасимов Кузьма Васильевые — Сэлэнгын замай дистанциин бригадир.

Дамбаев Николай Сангаевичые — Гусиноозерскын замай дистанциин бригадир.

Дамбуев Ким Николаевичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой цехэй начальник.

Закутько Кирилл Степановичые — Улаан-Үдын замай дистанциин ахалагша монтер.

Захватихат Степан Максимовичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын зоводой слесарь.

Зюков Николай Александровичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой слесарь.

Карамышев Николай Петровичые — электрын элшээр хангалгын Мысовойн участогай электромонтер.

Карпович Павел Николаевичые — Улаан-Үдын вагонно депогой шалгагша.

Карымов Михаил Ивановичые — Улаан-Үдын локомотивна депогой машинист.

Клягина Зинаида Корнеевнае — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэн.

Красиков Иван Тихановичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой электрослесарь.

Краузе Павел Константиновичые — Слюдянкын дохёо дамжуулгын ба хэлхеэ холбооной дистанциин начальнигай орлогшо.

Кудряшов Андрей Ефимовичые — Зиин-Сибиршин түмэр замай начальнигай орлогшо.

Кухарев Юрий Гавриловичые — Улаан-Үдын локотивна депогой слесарь.

Маковей Семён Ивановичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой слесарь.

Малыгин Александр Семёновичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой мастер.

Молоканов Иван Фёдоровичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой ахалагша мастер.

Петрук Феодосий Стефановичые — Улаан-Үдэ станциин дохёошон.

Попов Петр Андрияновичые — Улаан-Үдын вагонно депогой ахалагша шалгагша.

Прохоров Филипп Фомичые — Горхоной замай дистанциин бригадир.

Семенов Петр Филипповичые — Гусиноозерскын замай дистанциин бригадир.

Семибратова Нина Васильевнае — Улаан-Үдын вагонно депогой слесарь.

Сероштан Прокопий Ивановичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой хүдэлмэришэн.

Скрипкин Алексей Дмитриевичые — Улаан-Үдын түмэр замай отделениин таһагай начальник.

Соболев Михаил Семёновичые — Мысовойн замай дистанциин бригадир.

Тарчимаев Балдан-Доржо Бадмациреновичые — Улаан-Үдын түмэр замай отделениин таһагай начальник.

Тирских Иннокентий Николаевичые — Улаан-Үдын түмэр-замай отделениин автобазын жолоошон.

Усольцев Арсентий Артемьевичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой токарь.

Филиппов Лазарь Фокеевичые — Горхоной замай дистанциин бригадир.

Цельгофер Василий Петровичые — Улаан-Үдын локомотив-вагон заһабарилгын заводой слесарь.

Чекордин Александр Борисовичые — Гусиноозёрскын локомотивна депогой машинист.

Шевченко Алексей Никитовичые — Улаан-Үдын локомотивна депогой машинист.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

[К]НР-эй ПОСОЛЬСТВОДО [С]ССР-эй МИД-эй БАРЮУЛҺАН НОТО

[К]НР-һээ СССР-тэ байдаг [...] сайд Лю Синь-цюан[...] СССР-эй МИД-эй иимэ [...] мартын 28-да барюу[лба]:

[С]ССР-эй Гадаадын хэрэ[гүүдэй] министерство КНР-[эй] СССР-тэхи посольстводо [...] оной мартын 15-да [...], СССР-эй посольствын [КН]Р-эй МИД-тэ мартын 23-[да ...]һэн мэдүүлгэ соо совет [хилы]н харуулай гурбан хүн[һөө] бүридэһэн экипажтай, [...] номертой вертолёдой Хи[тад]ай газар дээрэ һууха [баатай] болоһон тухай мэ[дүүлээ]д, экипаж болон вер[толё]дыень бусааха үгэхэ [...]р хэмжээ абахыень Хи[тадай] засагые гуйһан бай[...]

[...]хэтэй хамта бултанаар [...]гдэһэн уласхоорондын [...]ёһын байбашье, Хитадай [...] вертолёт болон тэрэнэй [экипа]жыень табингүй бари[...]жа байһаар. Гадна, КНР-эй МИД-эй байгша оной мартын 23-да үгэһэн ното дээрэһээ харахада, Хитадай тала дурсагдагша үйлэ хэрэгые буруу болгон, совет хилын харуулай вертолёдой огто хээгүй, хэхые һэдээгүй юумэ хэһэн шэнгеэр хазагайруулан харуулхые оролдоно. Вертолёдой борт соо тагнуул хэхэ ямар нэгэ аппаратура огто байгаагүй. Теэд КНР-эй ното соо тиимэ аппаратура байһан шэнгеэр хэлэгдэнэ.

Хитадай газар дээрэ вертолёт зорюута эльгээгдээ гэһэн Хитадай талын мэдүүлгые СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство эрид шууд буруушаана. Байгша оной мартын 14-дэ совет хилын харуулай гурбан хүнһөө бүридэһэн экипажтай 24 номертой вертолёт сэрэгэй албанай хүндөөр үбшэлһэн хүнние больницада дары түргэн асарха даалгабаритайгаар Белеши һууринһаа урдуурхи район (Алтайн хизаар) ниидэжэ ошоһон аад, хүндэ хүшэр һалхи шуурганда дайрагдаад, зүг шэгээ алдажа, хамаг түлишэеэ хуу гаргашалхадаа, КНР-эй газар дээрэ хилэ шадар һууха баатай болоһон байгаа. Вартолёдой экипаж энэ ушар тухай өөрынгөө аэропортдо радиогоор мэдээсээ гэжэ СССР-эй МИД дахин баталан мэдүүлнэ.

Хитадай хилын районой Синьцзянай участокта совет засаг өөрынгөө самолёдуудые хилэ дабуулха заабаритайгаар ходо эльгээнэ гэһэн Хитадай талын мэдүүлгэ ямаршье үндэһэ баримтагүй байна. Бодото дээрээ 1973 оной февраль һарада граждан авиациин АН-2 маркын рейсово самолёдой зүгөө алдаһан дээрэһээ зорюута бэшээр КНР-эй агаарай оршондо ороһон гансахан ушар тохёолдоһон юм. Энээн тушаа СССР-эй хилын харуулай түлөөлэгшэдэй линеэр Хитадай засагта мэдээсэгдэһэн байгаа.

Хитадай тала бодото байдалые зорюута хазагайруулан, совет хилын харуулай вертолёдой заатагүй газарта һууха баатай болоһон ушарые орон дотороо СССР-тэ эсэргүү идхалга ба совет-хитад харилсаануудые саашадань шахардуу шанга болгохо ябадалда хэрэглэхые оролдоно гэжэ һанахаар болоно.

КНР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министерствын хэһэн мэдүүлгые СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство эрид шууд буруушаажа, Хитадай газар дээрэ һууха баатай болоһон совет хилын харуулай вертолёдые, гурбан хүнһөө бүридэһэн экипажыень дары түргэн бусааха эрилтэ табина.

Дүрбэн миллион хүн зонтой Карачи хото Аравийска далайн эрьедэ оршоно. 1959 он болотор тэрэ Пакистанай ниислэл хото байһан. Мүнөө үедэ энэ хото хурдан түргэнөөр урган бодоно. Албан зургаануудай оршодог түб, промышленна предприятинууд илангаяа түргэнөөр болбосон түхэлтэй болоно. Карачи промышленна томо түб байхаһаа гадна ороной шухала порт. Пакистан гансал энэ портоор гадаадын гүрэнүүдтэй холбоо байгуулдаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Карачи хотодохи албан зургаанай байшангууд.

ТАСС-ай фотохронико.

БУРЯАДАЙ УРАН ЗОХЁОЛШОДОЙ СЪЕЗДЫЕ УГТУУЛАН

Туужаһаа бүлэг

Георгий Дашабылов

Хилын дуун

Үнгэрэгшэ жэлдэ Георгий Дашабылов «Харгын бэлшэр» гэжэ тууужа бэшэжэ дүүргээ һэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түгэсэжэ байһан үе. Илалтын үдэрые яажа хүдөө нютагта угтаһан тухай Галдан гэжэ хүбүүхэнэй хуби заяан, тэрэнэй эхэ тухай тууужа соо хэлэгдэнэ.

Энэ тууужа байгша ондо Буряадай номой хэблэлээр ном болгогдон гаргагдахань.

Мүнөө уншагшадай анхаралда шэнэ тууужаһаа хоёр хэһэг табинабди.

БУРГААСТАЙМНАЙ басагад соо Сэржэн лэ суурхадаг бэлэй. Шарай нюураар шье сэбэр, ухаатай, сэсэн, зан һайтай басаган даа гэжэ хүгшэд, үбгэдэй хэлсэхые нэгэтэ бэшэ дуулаа һэм. Үйлсөөр Сэржэнэй ябахые харамсаараа, бидэ, үхибүүд, тэрэниие тойрошохобди.

— Шаазгай һабар хэжэ үгыш!

— Бидэндэ Москва харуулыш!

— Хоёр шулуугаар хонгордоогыш!

Сэржэн арсадаггүй. Бидэниие шье даа һайсахан һамааруулаад, нэгэ мэдэн гэһээш, үгы, ябашаһан байха. Тэрэниие үхибүүдэй тойрохые Ханда эжы харажархёо һаа, хамсыһаань угзаржа байгаад, миһэд миһэд гэдэг:

— Эдээхэншни нэгэл юумэ зүгнөө... Шүдхэрнүүдшни алдахагүй. Зүгнөө... Зүгнөө...

Сэржэн шад улаан болошодог. Би өөрөө тэрэ басаганай хажууда ходо эрьелдэхэб. Сэржэн намда үлүү налархай, мээхэй шэнги һэн. Зүбшье даа. Би гурбадахи хабараа полевой станаар зайнаб... Булта хүнүүд, анзаһашад намда дадашоо бэшэ юм гү?

Эреэн-Үбэрэй полевой станай хүрхигэр ута гэр соо олон хүн унтадаг. Бүхэли үдэрөөрөө, һүниндөөшье газар хахалжа эсэшэһэн хүнүүдэй хурхиралдахань ехэ горшоог соо бусалһан ороо-һоной харьялһан шэнги байдаг. Үгышье һаа, Аандан тракторист гэжэ урдаа хараха эрэ хүмнай ногооной бухын бүрхирһэн шэнгеэр хүүесэ унташадаг. Тракторай һулаханаар хүнхинэһэн абяан түрүүн дуулдаад, нэгэ хэды саг соо таһалдашаха юм. Тиигээд дахинаа шааяшаха. Үхэр буугаар хажуудань буудаашье һаа, һэрихэгүй хаш даа.

Эжынгээ хонин нэхы хүнжэлдэ бууяжа хэбтэһэн намайе Сэржэн ооглодог:

— Галдан, ерыш. Намтай унтыш.

Бишье ҳахинадаг хүйтэн шала дээгүүр ехэл баяртайгаар нэшэгэнэсэ гүйгөөд ошодогби. Сэржэн халуухан гараараа хүзүүгээрни хам тэбэреэд хэбтэхэдээ:

— Энэ Галдан шэнэһэн түлеэгээр түлигдэһэн пеэшэн шэнги дулаахан. Оройдоо даарахагүйш. — гэжэ хажуудахи эхэнэрнүүдтээ хэлэдэг. Һамгадаар шэбэрһабир, хөөрэлдэхэ. Түрүүшээр яһала анхаралтай шагнажа хэбтэһэн бишье даамгайханаар дууража, басаганай дулаахан аад, түбэгэр хатуу үбсүүндэнь толгойгоо хашажархёод, өөрөөшье мэдэнгүй унташадаг һэм...

Сэржэнэй газар хахалжа ябахада, би ошодогби. Анзаһанайнь нэгэ барюулһаа адхалсаад, нэгэ хэды бураздаа хэлсээд орхихоб. Боожын зааха хүдэлөөд орхиходо, хайшаа годирхоёо мэдэхэ болоһон, һурамхи хоёр морид бураздаагаа заахашье алдангүй, урагшаал жүдхэдэг. Толгойнуудынь гунхашанхай, нюдэндэнь ямаршьеб гуниг, хэзээ дуу[...]

һаха газар бэ гэһэншүү бодол залхуугаар үзэгдөөдхихэ. Загуунай нүгөө үзүүртэ гарахадаа, тэдэмнай амаһан шэнгеэр һанаа алдан турьялдаад, гансата зогсошодог. Тиихэдэнь би үлгөөтэй, һэнжэлзэжэ ябаһан бишыхан модон хүрзэ абажа, анзаһанай шаблаада нялдаһан шоройе хюһаад хаяхаб. Энээниие хараһан Сэржэнэй:

— Бэрхэш даа, Галдан. Одоол ёстой анзаһашан болоош, — гэжэ намайе хүхеэхэдэнь, досоогоо ехэл баярлан урмашахаб.

Сэржэн бидэ хоёрой нүхэсэлдэ һаалта хэдэг хүн үнгэрэгшэ жэл бии болошоо. Дайнһаа бусажа ерэһэн Дондог Тыгшеев Сэржэнтэйм ходо суг ябажа, хамта эдеэлжэ, анзаһанда моридыень оруулалсажа заншашаба. Хоолойгоо шархатаһан Тыгшеев һөөл бүдэхеэр дуугардаг, хашхаржа, хараажашье байһаниинь мэдэгдэдэггүй һэн. Тэрэ шүдхэрэйл ерэһэнһээ хойшо Сэржэмни ондоошог болошоо.

Тыгшеев гээшэмнай яһалал эмнигшэ хүн. Нёдондо намар хада нэгэ сабдир гунаниие һургажа унанхай, Ушхайта, Бургаастай, Добо гурбанай хоорондо һайса гүйлгэдэг. Хэдыдэ нормсёо дүүргэдэг юм? Заримдаа би тэрээниие хэдэн хоногоор харадаггүйб. Үдэшэ унтахадам, газар хахалалгаһаа ерээдүй, харин үглөөгүүр бодоходом, үни ябашаһан байдаг.

...Сэржэн хахалалгаһаа һаяхан ерээд, сайлажа һууба. Бүхэли үдэртөө хабарай хара һалхинда үлеэлгэжэ, сахалай болошоһон хасарыень, хаха унаһан уралыень һонирхон харанаб. Кукурузын шара бүүлхын зүһэмые амтатайгаар хазажа, халуун сайгаар дээрэһээнь даруулхадань, һаяшаг эдеэлһэн миниие дахин лэ столдо һуушаха дуран хүрэнэ.

Үдэшэлэн Сэржэнэй дэбдихэртэ орошобоб. Хүнжэл соонь халуудатараа бүхаад хэбтэтэрнь, нэгэ хүн һэмээхэн татаба. Сэржэн абгай ерэбэ ха юм гэжэ һанаад, хүнжэлөө баяртайгаар һэхэн гэһээмни, лейтенант Тыгшеев дээрэм бүгтыжэ байба, Миһэд гээд, намайе аргадангяар:

— Галдан, муха-аа, яба даа. Эжытээ ошожо унта, — гэжэ шэбэнэбэ.

«Аһаа, иимэбши-ии, лейтенант? Үлдэбэ гээшэ гүш?— гэһэн бодол сабиргай өөдөм зуралзаба. — «Байза даа, үһөөгөө абахал байхаб шамтанһаа!» Хороёо хэдышье бусалаа һаа, халуухан хүнжэлһөө бууйжа, сэб хүйтэн шалааха дээгүүр хүл нюсэгөөр бусаха баатай болосон.

Нэгэтэ Балма гэжэ эхэнэр намайе дуудажа асараад:

— Ши, Галдан, нэгэ һонин дуунда һураха дуратай гүш? — гэжэ асууба, — Шагна даа.

Энэ Балмын дууша байһан тухай һайн мэдэхэб. Арсабагүйб. Колхозоймной клубта ёохор нааданай болоходо, Балмын хонгёо хоолойн аялга газаа ябаһан хүнэй илгаруулхаар олон соoһоо ханхинадаг. Тиигээдшье энэ абгаймнай һэжүүр, солгёон дорюун зантай, бага сагын юумэнһээ эшэхэ, гайхахагүй хүн даа.

Балма дуулаба:

Сагаан жалгын бүүдхэдэ
Сабдир моритой хэниинь бэ?
Санаан һарьһан Сэржэнтэй
Шэнэлхээ ерээ Тыгшеев.

Би гайхашабаб. Нээрээшье, Тыгшеев нэгэ сабдир гунантай ха юм.

Балма саашань гүнгэрнэ:

Эреэн Үбэрэй бүүдхэдэ
Эмниг моритой хэниинь бэ?
Эрбээхэй һарьһан Сэржэнтэй
Энхэрэн ханилаа Тыгшеев.

Сэхыень хэлэхэдэ, энэ дуунда ехэ һүзэгни хүрэбэгүй. Юундэб гэхэдэ, Сэржэниие тиимэ, иимэ, һарьһан һэбхи гэхэдэнь, яһыем дайраһан шэнги үбшэнтэй. Харин... Тыгшеев тухайшье даа... юуншье гэжэ дуулаа һаань, хамаагүй шэнги, дуратайл һэм. Балма тиигээд ехэл захиһан юм:

— Хоюуланайнь хажууда дуулаарай.

Анзаһашадай полиһоо бусаха үедэ, мориёо мулталжа байһан Сэржэн Дондог хоёрой хажууда ошобоб. Затагар хара болошоһон тэдэмни хүхюуэйнүүд. Тыгшеевынь урдаһаам ялагад гэжэ хараад, боожоёо эбхэхэ зуураа:

— Галдан, Бургаастайнгаа хитадта айлшалаагүй аалши? — гэжэ асууба.

Хоромни бусалшаба Ягаа һүрхэй юм? Бургаастайн огородой Баанти хитадай үхибүүдээр ошожо наададагыем мэдээд байнал. Заримдаа тэндэ хонодогшье һэм. Бээрэһэн шэнги хүхэ шарайтай Баанти хитад гэр соохиёо ходол хэжэ байха. Эдеэ шанажа байхадань, хажуудань ошоһон һайт! Һонгинын, хитад мангирай үнэр гутажа, хамарыеш гасаалха. Баантиин һамганиинь — тугжагар бүдүүн ород эхэнэр, Һаглайтар табиһан шара үһэеэ ходол һамнажа, нарай үхибүүгээ үлгыдэжэ һууха. Үхибүүдынь олон. Самсатай, сам сашьегүй хүүгэд гэр соогуур шардайса гүйлдэхэ. Лена басаганиинь намтай үелдэг. Бинь — буряадаар тэрэм ородоор дуугарха. Бэе бэеэ ойлгохошьегүй һаа, огородой харша соогуур хоргодолсожо наадахабди. Зунай сагта гоё даа: парник соохи үгэрсыень хулуужа, садатараа эдихэбди. Тиибэшье һаа, һаянай тэрэ хитадайхидаа ошохоёо болишооб. Дугдан ахай намайе гасаалаад һаладаггүй. Баантиин хүрьгэн боложо, мээл, ходо буузаар хооллохошни гэхэдэнь, эшэдэһэм хүрэжэ, газар доро орошон алдадагби.

Тыгшеевэй ингэжэ асуухада, үһөөгөө абаха гэжэ бододоб. «Байза даа, шамайханиие» гээд һананаб. Зүрхэлжэ зүрхэлжэ ерээд, Балмын заажа үгэһэн дуе хангюурдажархибаб. Хүсэд дуулаадүй байтарни, Тыгшеев шэхэнһээм үбшэнтэйгөөр татажа, урдаа асарба:

— Хэн заагааб?

Тыгшеевэй нюдэн хаб хара болошоод, урдаһаамни шэртэжэ байба. Гайхаһан, айһандаа түргэн турьяжархибаб:

— Хэншье заажа үгөөгүй.

— Орхил даа үхибүүс. Адли болоо гүш? Тиимэл хадаш дуулаа гүбэ, — гээд, Тыгшеевэй хамсыһаа Сэржэн угзарба.

— Тэрэ Балмал зохёогоо ёһотой. Ягаа дууһахаяа болиһон хоро шараниинь агшаб, — гэжэ лейтенант дураа гутаба.

— Һэшхэлтэй байһан зон аабзат. Залуу ябахадаа... Үшөө үни хада Ушхайтаар дууешни дуулалдана гэлсээ һэн, — гэжэ Сэржэнэй хянсагад гэхэдэ, Тыгшеев мэгдэбэ:

— Бэшэ, бэшэ...

Тэрэ хоёрой хойноһоо хараад, би гансааран үлэшэбэб. Дуу дуулажа, Тыгшеевэй хоро малтаһандаа миниие хүхидэһэмшье хүрэбэгүй. Балмада юундэшьеб сухални хүрэбэ. Сэржэн намда бүри хайратай болошоно. Тиигээд Тыгшеевтэ хороёо бусалһан зандааб. Шамайханиие Сэржэн һэсгүй намнажархихаяа янаб! Һөөлдэнги, шэбэнэшэһэн хоолойтой шамайгаар юу хэбэ гээшэб! Адагай захань, үйлсын нүгөө тээ ябаһан хүниие дуудажа шадахагүй хаямши.

...Энэ хабарай тарилгада Сэржэн түрүүшээр ябалсаагүй һэн. «Сэржэн юундэ ерэнэгүйб» — гэжэ эжыһээ асууһамни:

— Тэрэш заахан бүүбэйтэй болоо, — гээ һэн.

Нэгэтэ Бургаастайнгаа үйлсөөр ябажа ябатарни, хүн ооглобо. Эрьехэдэм, Сэржэн гэрэйнгээ гэшхүүр дээрэ зогсожо байба.

— Галдан, манайда орыш!

Гэр соонь һаруул. Үргэн ороной саада тээхи ханын улаан хүшэгэ дээрэ томо мүнгэн хутага үлгөөтэй. Пампагар зузаан гурбан подушкын тушаа урда ургада шагтагалаатай үлгы байна. Сэржэн хүхюун. Шарайнь нимгэржэ, нямһаг сагаан болоошье һаа, дабхаряатай нюдэдынь үнөөхил энеэбхилһэн зандаа, үшөө галтай, согтой болоһон шэнги. Зузааншаг уралайнь саанаһаа шүдэдынь сайбалзана. Сэржэн урданайхидаа орходоо маряажанхай. Намда һандай табиха зуураа:

— Бүүбэй харыш, Галдан, — гэбэ.

Нимгэхэн хүшэгэ ирахадам, шалхагар улаан үхибүүн һанаа амархан унтажа хэбтэбэ. Ягаа һонин юм? Заахан гээшэнь! Ягааб даа, манай хүршэ Абын Амагаланай наададаг кукла шэнги.

— Хэн гэжэ нэрэтэй юм? — гэнэб.

— Галдан. Бургаастайдамнай хоёр Галдан бии болобо гээшэт. Хожом ши дахуулаад наадахаш, — гээд, Сэржэн намайе уриханаар харааадхина.

Тэрэнэй үгэһэн элһэн саахар адха соогоо хэнхэй, ехэл гамтайгаар эдижэ һуутарни, гэрэй гэшхүүрэй хабтагайнууд үйтайгаар хахиналдаад, нэгэ хүн орожо ерэбэ. Борноо бригадир моринойнгоо ташуур бариһан зандаа, таһалга тээшэ һэрмэгшэнэ:

— Сэржэн бии гү?

Бригадир мэндээшье хүсэд хэлэбэгүй. Уршагад гэтэр нэгэ эбһээлээд:

— Үхибүүншни хэды һаратай болобоб даа? — гэжэ асууба.

— Хоёр.

— Хүн болошоо ха юм. Иигээд хахалалгада ябахаш гүб даа. Данзанайш халтар Наһатынишни бууралдай хоёр хүлеэжэл байна гээшэ.

— Үхибүүгээ яаха хүнбиб?

— Эжышни абана бээз.

(Үргэлжэлэлынь хожом гараха).

Хилын саанаһаа

• телефон • телеграф • радио

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

КПСС-эй ЦК-гай [Гене]ральна секретарь Л. И. [Бре]жневэй, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко США-гай гүрэнэй секретарь, национальна аюулгүй сахиха асуудалнуудаар [пре]зидентын туһалагша Киссинджертэй хэһэн хөөрэлдөөнүүд гадаадын хэблэлэй гол темэнь болоно. Эдэ хөөрэлдөөнүүд бүтэмжэтэй [...] оршон байдалда үнгэр[...] гээд «Нью-Йорк таймс», [...] бусад олон газетэнүүд [...]. Хөөрэлдөөнүүдэй [...]рэ олон тоото асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ гээд Францийн «Фигаро» газетэ тэмдэглэнэ.

Социалис оронуудай гадаадын политическэ хүсэлэл оролдолгонууд уласхоорондын шахардуу байдал саашадань һулаpуулгада, гүрэнүүдэй ба арадуудай хоорондоо амгалан ёһоор зэргэ оршохо гуримые бэхижүүлгэдэ ехэ үрэ дүнгүүдые асаржа байна гээд Чехословакиин «Руде право» газетэ совет эб найрамдалта программа бэелүүлгэдэ түйлагдаһан амжалтанууд тухай бэшэнэ. Тус программын бүхы асуудалнууд социалис оронуудай аша туһада харюусахаһаа гадна, бүхы дэлхэйн олон миллион хүнүүдэй гол эрилтэ болоно.

Советскэ Союзай бэелүүлжэ байгаа шахардуу байдал һулаpуулха политикые Францийн арад зон һайшаана гээд «Фигаро» газетэ бэшэнэ.

Азиин, Африкын арадуудтай һаналаа нэгэдэлгын эмхиин соведэй Багдадта болоһон сессидэ 67 ороной түлөөлэгшэд хабаадаа гэжэ гадаадын хэблэл тэмдэглэнэ. Сессиин хүдэлмэри эб найрамдалай ба дэбжэлтын түлөө, политическэ, экономическа бэеэ даалһан байдалаа бэхижүүлхын түлөө тэмсэлдэ Азиин, Африкын оронуудай олониитын нэгэдэлые саашадань бэхижүүлгэдэ нүлөөлхэ гээд этигэн найдажа байһанаа олон газетэ мэдүүлнэ.

Норвегиин премьер-министр Трюгве Браттелиин хани ёһоной албанай хэрэгээр СССР-тэ ерээд бусаһан тухай, эндэ болоһон хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүд тухай Норвегиин газетэнүүд үргэнөөр бэшэнэ. «Норвегиин премьер-министрэй албанай хэрэгээр СССР-тэ ерэлгэ шахардуу байдал һулаpуулха, харилсаа холбоо тогтоохо политикада шухала шатань болохо байна», — гэжэ «Арбейдерббладет» газетын түрүү бэшэг соо хэлэгдэнэ.

Чилидэхи сэрэгэй хунтын гэмтэ ябуулгануудые мүрдэн элирүүлхэ талаар уласхоорондын комиссиин Хельсинкидэ хэһэн хүдэлмэриин дүнгүүд тухай ГДР-эй «Нойес дойчланд» газетэ бэшэнэ. Комиссиин хүдэлмэри Чилиин патриодуудай тэмсэлтэй һаналаа нэгэдэлгын уласхоорондын хүдэлөөндэ ехэ нүлөө үзүүлхэ байна.

(ТАСС).

ДЕЛИ

Индиин Компартиин информационно агентство

ТАСС

Индиин Коммунис партиин Национальна Соведэй [...] — «Сентрал ньюс эйд[...]» гэжэ шэнэ информационно агентство Делидэ хү[дэлмэрээ] эхилбэ.

КПИ-гэй Национальна Соведэй суглаан тухай, байдалаа, ажаллаха арга боломжоо һайжаруулхын түлөө ажалшадай хэһэн тэмсэл тухай агентство түрүүшын мэдээсэлнүүдые хээ.

Ажалшадай манлай болохо КПИ-гэй зэргэнүүд һүүлэй жэлдэ 90 мянган хүнөөр ургаа гээд агентство тэмдэглэбэ.

Чилиин сэрэгэй хунтын гэмтэ ябуулгануудта эсэргүүгээр дэлхэйн олониитын тэмсэжэ байһан тухай, Чилиин патриодуудтай түрүү үзэлтэй бүхы хүнүүдэй һанал нэгэтэй байһан тухай материалнууд уласхоорондын һониной бүлэгтэ тунхаглагдаа.

ЛИМЭ

ХАНИ БАРИСААТА ПЕРУГАЙ ГАЗАР ДЭЭРЭ

ТАСС

Эндэ ерээд байһан СССР-эй летчик-космонавт, Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй түрүүлэгшэ В. В. Николаева-Терешкова Перугай Республикын дээдын хайра шагналда — Наранай ордендо, хүндэтэ летчигой нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Республикын Президентын үмэнэһөө авиациин министр Роландо Хиларди Родригес совет хүндэтэ айлшанда энэ үндэр дээдын шагнал барюулаа. Перугай министрнүүд, ороной зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд энэ баяр ёһололдо хабаадаһан байна.

Авиациин министр сугларгашадай урда үгэ хэлэхэдээ, захагүй замбуулинай дайдаар В. В. Николаева-Терешковагай ниидэлгээрнь зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлһэн тухайдаа тэмдэглэбэ. СССР-эй ба Перугай арадуудай хоорондохи хани барисаан улам хүгжэн бэхижэжэ байна гээд тэрэ тэмдэглэээ.

В. В. Николаева-Терешкова Лимын муниципалитедтэ хүрэжэ, Перугай ниислэл хотын хүндэтэ айлшан гэжэ соносхогдоһон байна. Лимын алькальд Лисардо Альсамора совет хүндэтэ айлшанда дурасхаалта бэлэг — хотын түлхюур барюулба.

Президентын һамган Консуэло Гонсалес де Веласкогой толгойлдог национальна туһа хүргэхэ эмхиин ажал ябуулгатай В. В. Николаева-Терешкова мүн лэ танилсаа. Тэрэ Трухильо хотодо, саахар үйлэдбэрилхэ «Каса Гранде» гэжэ аграрно-промышленна бүлэг барилгада хүрэжэ, энэ предприятиин хүдэлмэрилэгшэдтэй уулзаһан байна.

ПАРИЖ

Францийн Министрнүүдэй Соведэй суглаан

ТАСС

Францийн Министрнүүдэй Соведэй суглаан президент Ж. Помпидугай түрүүлэлгэ доро эндэ болобо.

Уласхоорондын байдал тухай мэдээсэлые министрнүүд шагнаад, парламентын хабарай сессиин программатай танилсаа.

Баруун Европын оронуудай ба США-гай хоорондохи харилсаанай асуудалаар Ж. Помпиду правительствынгаа зүгһөө мэдүүлгэ хээ гээд информациин министр журналистнуудта мэдээсэбэ.

Канцлер В. Брандтай уулзахаяа Ж. Помпиду апрель һарада ФРГ-дэ ошохо байна гэһэн мэдээсэл хэгдээ.

БУХАРЕСТ

СРР-эй гүрэнэй соведэй заседани

ТАСС

Румыниин Социалис Республикын Гүрэнэй Соведэй суглаан эндэ боложо, Румыниин Конституцида хубилалтануудые хэхэ тухай Хуулиин проектые һайшаагаад. Национальна Ехэ суглаанай баталалгада табихые шиидхээ.

РКП-гэй Генеральна секретарь Н. Чаушескуе Румыниин Социалис Республикын Президентын тушаалда һунгахаар Национальна Ехэ суглаанда зууршалха гэһэн РКП-гэй ЦК-гай пленумэй шиидхэбэриие Гүрэнэй Совет һайшаагаа.

ВАШИНГТОН

Сенаторай уряа

ТАСС

Урда Корейдэ Таиландда, Япондо, Филиппинэдэ байһан американ агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй сэрэгшэдые 100 мянган хүнөөр хороохо гэһэн уряатайгаар сенатор А. Крэнстон (демократ, Калифорни штадһаа) хандаа. Мүнгэ һомолхо талаар сенадай комисси дээрэ үгэ хэлэхэдээ, энэнь жэл бүри 1 миллиард доллар алмаха арга олгохо байна гэжэ тэрэ мэдүүлээ. Энэ мүнгэ орон доторой эрилтэ хэрэглэмжэнүүдтэ гаргашалжа болоно.

Мүнөө үедэ Зүүн-Урда Азида американ сэрэгүүдые байлгалгада жэлдээ 2,73 миллиард доллар гаргашалагдана гээд сенатор мэдүүлээ.

АДДИС-АБЕБЭ

Эфиопидохи байдал

ТАСС

Һүүлэй үдэрнүүдтэ Эфиопидохи байдал хүндэ хүшэр боложо байна. Асмарын радиогой мэдээсэһэнэй ёһоор, мартын 26-да Эритрей провинциин захиргаанай түб — Асмара хотодо сэрэгэй часть нуудта, полицида хүлгөөтэй байгаа.

Асмараһаа ороһон мэдээсэлнүүдэй ёһоор, урдын правительствын министрнүүдые сүүдтэ үгэжэ, трибуналай бүридэлдэ сэрэгэй түлөөлэгшэдые оруулха эрилтэ хотодохи байдалые хинажа байһан сэрэгүүдэй, полициин түлөөлэгшэд табиба. Баригдажа хаагдаһан сэрэгэй офицернүүдые сүлөөлхэ эрилтэ табина.

ТОЛИ

«УРАН ГУУРҺАМНАЙ ХУРСА БАЙГ»

Байгша оной май һарада Буряадай уран зохёолшодой ээлжээтэ съезд болохонь.

Мүнөө үедэ манай уран зохёолшод ямар шэнэ зохёолнуудые бэшэжэ байһа гээшэб гэһэн асуудал олон тоото уншагшадые һонирхуулна ёһотой. Тиимэһээ манай корреспондент Буряадай арадай поэт, республиканска шангай лауреат Николай Гармаевич Дамдиновта хандажа, хэдэн асуудалнуудые табиһан байна. Энэ хөөрэлдөөень уншагшадай анхаралда табинабди.

— Николай Гармаевич, һүүлэй үедэ бэшэгдэһэн зохёолнууд, хэблэлээр гараһан номууд тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгыт. Үшөө 1970 ондо «Минии багша Ленин» гэһэн поэмэ бэшэһэн байнат. Тиихэдэ Буряадай түрүүшын эрдэмтэ Доржи Банзаров тухай зүжэг, поэмэ бэшээт.

— Дэлхэйн ажалшан арадай агуу багша Владимир Ильич Ленин тухай зохёол бэшэхэ хүсэл үнинһөө хойно намда бии һэн. 1970 онһоо хэдэн жэл үрид энэ хүсэлөө бэелүүлхэ гэжэ шиидээ һэм.

Иван Васильевич Бабушкин тухай уншагшад яһала һайн мэдэнэ ёһотойт. Дүлэн энэ революционерэй ажабайдал, намтар тухай мэдээнүүдые олохын түлөө архивуудай шарлашаһан хуудаһануудые һайса иража, тооһыень нилээд лэ залгигдаа гээшэ.

Богонихон аад, гайхамшагта наһа эдлэһэн Иван Васильевич Бабушкин үнэхөөрөөл арадай герой, баатар хүн байһан. 1905 ондо Шэтэ хотодо революциин дарагдаха болоходо, тэндэхи буу зэбсэг Эрхүү хото абаашажа ябаһаар, хаанай генерал Раненкампфын сэрэгшэдэ Мысовая станци дээрэ баригдажа, зэрлиг муухайгаар буудуулан алуулаа ха юм.

В. И. Ленинэй соратник дайшалхы нүхэр Иван Васильевич Бабушкин үшөө Петербургда байхадаа, революционно ажал ябуулжа эхилээ һэн.

Тиигэжэ би И. В. Бабушкинай намтар, ажал ябуулга дээрэ үндэһэлэн, агуу багша В. И. Ленин тухай поэмэ бэшээ һэм. Энэ поэмынгээ түлөө республиканска шанда хүртэһэн золтойб.

Һүүлэй жэлнүүдтэ ямар номуудни хэблэлээр гарааб? 1971 ондо Москва хотын «Художественная литература» гэжэ хэблэлээр «Шэнэ газар» гэжэ шүлэгүүд ба поэмэнүүдэйм ном гараа һэн. Тиихэдэ 1972 ондо «Советский писатель» гэжэ хэблэлээр «Дүрбэн тэнгэри» гэһэн номни гараа бэлэй. Мүн тэрэл жэлдэ Буряадай номой хэблэлээр «Зунай аадар» гэжэ номни гаража, уншагшадта эльгээгдээ һэн. Буряад хэлэн дээрэ хэблэгдэһэн һүүлшын энэ ном соомни шүлэгүүд, поэмэнүүд ороно. «Зунай аадар» гэжэ поэмэ түрэһэн эхынгээ дурасхаалда зорюулжа бэшээ һэм. Мүн энэ ном соо «Баргажан ошоһон харгы» гэжэ шүлэг бии. Энэ шүлэг хэдэн зохёолнуудтайгаар 1973 ондо «Огонек» журналдаород хэлэн дээрэ толилогдоо һэн. Тиигэжэ «Огонек» журналай шан намда олгогдоо бэлэй.

Бүри һаяхан Москва хотын «Современник» гэжэ хэблэлээр «Апрель» гэжэ номни хэблэгдэн гараба. Байгал далай тухай, мүн элдэб сагуудта бэшэгдэһэн шүлэгүүд, «Эсэгын нэрэ», «Эрэлхэг дүрбэн» гэжэ поэмэнүүд оруулагданхай.

— Та хэдэн зүжэг бэшэжэ, Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын театрта табюулһан байнат. Тэдээн тухайгаа хөөрэжэ үгыт.

— «Үнгэрһэн хэрэг» гэһэн зүжэг үшөө 1966 ондо бэшээ һэм. Партизан отрядай командир ябаһан хүнэй хуби заяае тэрэ зохёол соогоо харуулхые оролдооб. Тиигэжэ тэрэ зүжэгни 1967 ондо буряад драмын театрай сценэ дээрэ табигдаа бэлэй.

Һүүлдэнь 1968 ондо Буряадай түрүүшын эрдэмтэ Доржи Банзаров тухай зүжэг бэшэһыем уншагшад һанана ёһотой. Энэ зүжэг бэшэхын тула олон хотонуудай архивуудта орожо, материал суглуулха талаар нилээд ажал хүдэлмэри хэгдээ. Энэ зүжэг 1970 ондо буряад драмын театрта табигдаа һэн.

Буряад ороной газар дээрэ Совет засаг тогтоохын түлөө тэмсэгшэдтэ «Илалтын дархашуул» гэһэн зүжэг зорюулааб.

Сэхыень хэлэхэдэ, зүжэг бэшэхэ гээшэмнай нилээд хүшэр хүндэ хэрэг. Тиимэһээ залуу драматургнуудта иимэ захяатайб: «Ехээр бү яарагты. Һайсал хүдэлжэ, хүнэй зүрхэ сэдьхэлдэ оромо зүжэгүүдые бэшэгты».

— Манай республикын залуу поэдүүд, эхилэн бэшэгшэд тухай хөөрэжэ үгыт.

— Хэнэйшье мэдэһээр, жэл бүхэндэ, һара бүхэндэ гэхээр залуу бэшэгшэдэй тоо олон боложол байдаг. Тиимэһээ тэдэнэй түрүүшын туршалгануудые, шүлэг, рассказууд, басни, онтохонуудые хаража үзэхэ, зүбшэн хэлсэхэ ехэ ажал гарадаг.

Мүнөө жэлдэ Буряадай номой хэблэлээр залуу поэдүүдэй шүлэгүүдэй ном гарахань. Тэрэ ном соо залуу поэдүүд Ц. Цырендоржиев, Б. Батоев, М. Хамгушкеева, Д. Доржиева, Ч. Гуруев болон бусадай шүлэгүүд ороо.

Жэл бүхэндэ залуу авторнуудай түрүүшын номууд гаража байдаг. Жэшээлхэдэ, И. Намсараев, Б. Сыренов, Г. Раднаева, Ц-Х. Хубитуева, Н. Нимбуев, Вл. Липатов болон бусадай түрүүшын номууд Буряадай номой хэблэлээр гаранхай.

Эхилэн бэшэгшэд, залуу поэдүүд үшөөл ехэ оролдолго гаргажа, зохёол дээрээ тэсэмгэйгээр хүдэлжэ, поэзиин үргэн харгыда гарахын түлөө тэмсэхэ зэргэтэй.

— Мүнөө үедэ ямар зохёолнуудые бэшэнэт? Зохёохы ажалайтнай түсэб ямар бэ?

— Мүнөө үеын байдал тухай зүжэг бэшэжэ байнаб. Тэрэнэйм үйлэ хото хүдөө хоёрто болохо юм. Мүн Доржи Банзаров тухай материалнуудые суглуулха үедөө декабристнууд тухай ехэ һонин мэдээнүүдые олоһонби. Тэдэнээ хэрэглэжэ, шэнэ поэмэ бэшэхэ түсэбтэйб.

Мүнөө үеын хүнэй һуниг, баяр, эрмэлзэл, хүсэл, инаг дуран тухай шүлэгүүдые бэшэһээрби.

Зай, тобшохоноор хөөрэхэдэ иимэл даа. Уран гуурһамнай хурса байг лэ!

Алексей БАДАЕВ

ХАТАНХАЙ ЭВКАЛИПТ МОДОН

Эрэлхэгээр дайнда унаһан
сэрэгшэдэй хүшөөнүүд мэтэ
хатанхай эвкалипт модод
харгы зубшан зэргэлнэд.
Ами наһанай энэ юртэмсэдэ
аргагүй богонии гэршэлнэт.
Ордон, турбина боложо,
орон дайдадаа магтуулан
хэзээшьеб баран зогсохо.
Хэрэгтэй юумэ наһандаа
хэнгүйгөөр,
нэрээ мартуулан
хэн нэгэнүүд хосорхо.
Май һарада
магнолиин энеэбхилгээр,
гунигтай һүни
гургалдайнуудай жэргэлгээр,
сэлмэг тэнгэриин
сэнхир аянгаар,
теплоходой хуугай,
зүгынүүдэй аялгаар
ажамидарал дэлхэйдэ
ажаллажа мэдэнэ.
Хайрата эвкалипт модод,
хатанхайш һаа
һайхан зандаат.
Алтан кабшаһатай мүшэрнүүдээ
арбан тээшэнь һарайлгаад,
һэрихэгүйгөөр унтаат.
Зугаа шэнги гайхамшаг
угаа богони байгаа
урдахи наһантнай.
Туулган һомондо сэрэгшэдэй
тудагдажа хосордог мэтээр
таһалдаа бэлэй аминтнай.

Баян газарай шэмэ шүүһэ
балга балгаар бэшэ,
хүнэг хүнэгөөр бүлүүрдэн,
хүхэдэг, һородог һэнта.
Үдэр сагай ошохо бүри
үхибүүд мэтээр ургажа,
холтоһон хубсаһандаа багтажа
ходоро удара татадаг һэнта.
Австралидахи адар томо
аба эсэгэнэрээ ахихаяа
аянгата үүлэд, наран өөдэ
абирдаг, дүүлидэг һэнта.
Эрэлхэгээр хүйтэнтэй тулалда[…]
эжэлүүдгүй булигдажа, уйлаа[…]
«Абарыт манине, хүнүүд!»
Арга шадалаар мүнөө дээрэ
ахиршаг байһандаа танине
абарха аргагүйдөө бидэ, хүн[…]
аягүй байдалда ороо һэмди.
Үлэн Хүйтэн — дайсанай урд[…]
үбдэглэжэ зутарангүй,
сэхэ, жэрэгэр, сарюун зандаа,
сэрэгшэдтэл, унаат барандаа.
Харгы зубшан зэргэлээшэ
хатанхай эвкалипт модод,
арюун һайхые бэлэглээт манда[…]
«Һайн даа», — гэнэбди танда[…]
мартахагүйбди: «Һайн даа!»
Хүл дороһоотной түрнсэлдэн,
аабагархан үри бэенэртнай
аянгата үүлэд, наран өөдэ
абирна, дүүлинэ соггой.
Хорото дайе
хазаарлажа шададаг хадаа,
Хүйтые хүлэгүүд мэтээр,
хүлидэг болохобди зоригтой!

ШЭНЭ ТААБАРИНУУ[Д]

Эбхэрнэл, эбхэрнэл, барагданагүй,
Эрьедэ тулаад задаршанал,
хуйлагданал, хуйлагданал,
барагданагүй,
Хабсагайда тулаад задаршанал.
(Далайн долгин).

Уһагүй газарта губшуур татаатай,
Углуу буланда урьха зүүгээтэй.
(Абаахайн шүлһэн).

Шэнэһэнэй оёороор шүрэнүүд
адхаршоо.
(Алирһан).

Шэхэгүй аад, шагнадаг,
Гаргүй аад, бэшэдэг,
Хэлэгүй аад, хөөрэдэг.
(Магнитофон).

Түмэртэ үлхөөтэй шагтаханууд
Түмэн түмэнине тоолохо
Түрибэлгүй түргэн ухаатай.
(Шо[…])

Тохорюун хушуун тоһоор бөө[…]
(Маслён[…])

Хоёр хүнэй хоорондо
Хойшо урагшаа гүйгшэб,
Хорон хурса шүдөөрөө
Хүндэлэн тээһээнь хибэгшэб,
Хибэжэ, хибэжэ барахадам,
Хэршэдэһэн болоод унагша.
(Хюр[…])

Сэлеэн зонние һүйдхэһэн сээл[…]
Хоёр бэеые хааһан хабтан сага[…]
(Уһанай […])

Б. НАМСАРА[…]
суглуулбари[…]

Ябаган шог

«БИЛ ДУУГАРААГҮЙБ»

Нэгэ айлайхи маанияа харуулба ха. Тэндэ гурбан хүгшэд һууба гэхэ.

Энэ үедэ нэгэ томо нохой гэртэнь ороод, эдеэнэй үлөөдэһэ долёожо оробо. Хүгшэдэй нэгэн тэрэниие хараһаар:

— Сэг саашаа! Юундэ хүнэй гэртэ ороошни? — гэжэ хашхарба.

Хоёрдохинь дуулаад:

— Үгы, ши маанида һуужа байгаад, юундэ иимэ шангаар дуугараа хүмши? — гэжэ нүгөөдэдөө зэмэрхэбэ.

Тэдэ хоёройнгоо арсалдахые дуулаһан гурбадахи хүгшэниинь:

— Бил дуугараагүйб, — гэбэ.

МЭХЭЛЭГДЭБЭ

Нэгэ ноён үншэн хүбүүтэй хээрэ уулзашаба ха.

— Ши намайе мэхэлыш даа, — гэжэ ноён тэрэ хүбүүндэ хандаба.

— Би мэхэеэ гэртээ орхижорхёод ерээлби. Энэ морёортнай харайлгажа ошоод, асархадамни болохо, — гэбэ хүбүүн.

Ноён хүбүүндэ морео үгэбэ. Нилээд удаан хүлеэбэ. Теэд хүбүүн ерэхэ юм бэшэ. Үдэшэлэн наран орохо тээшээ дүтэлбэ. Ноён хүлеэжэ ядаад, хүбүүнэй гэртэ ошобо ха. Орон гэһээнь, хүбүүн тэбшээр дүүрэн мяха урдаа табинхай, эдижэ һууба ха.

— Эй, хүбүүн, морим яаһан бэ? — гэбэ.

— Моринтнай үүсэ болоо, — гэжэ хүбүүн харюусаба.

— Яагаа муухайгаар намайе мэхэлбэ гээшэбши? — гэжэ ноён ганирба.

— Та намайе мэхэлхэ гээ һэмнайт, — гэжэ хүбүүн ноёндо харюусаба.

Г. ГЭСЭГЖАПОВА.

Амтатайхан шүлэеэ
Аягалнабди өөһэдөө.
Асара наашань табагаа,
Али садаа гүш?
Аятайхан һуугаад,
Абяа дуугүйхэнөөр
Адхангүйгөөр
Аалихан эдеэлэгты.
Хэндэ нэмэлтэ хэрэгтэйб?
Хэлэгты эшэнгүй.
Хэлсээн юун байхаб,
Хээд үтэхэб дүүрэнээр.

О

Минии заахан Буратино,
Миһэлзыш урихандаар.
Абгайгаа дуулангүйгөөр
Аяншалжа бү ябашоорой.
Үльгэрэй һайхан орон
Үзэгдэнэ урдашни.
Үхибүүдэй хошон зугаа
Ханхинана шэхэндэшни.
Одоол шамдаа дуратайб,
Оодон заахан Буратино
Шэнэ онтохо хөөрэхыем
Шэмээгүйхэн шагна.

П. БУРМАКИНАЙ
фотоэтюд.

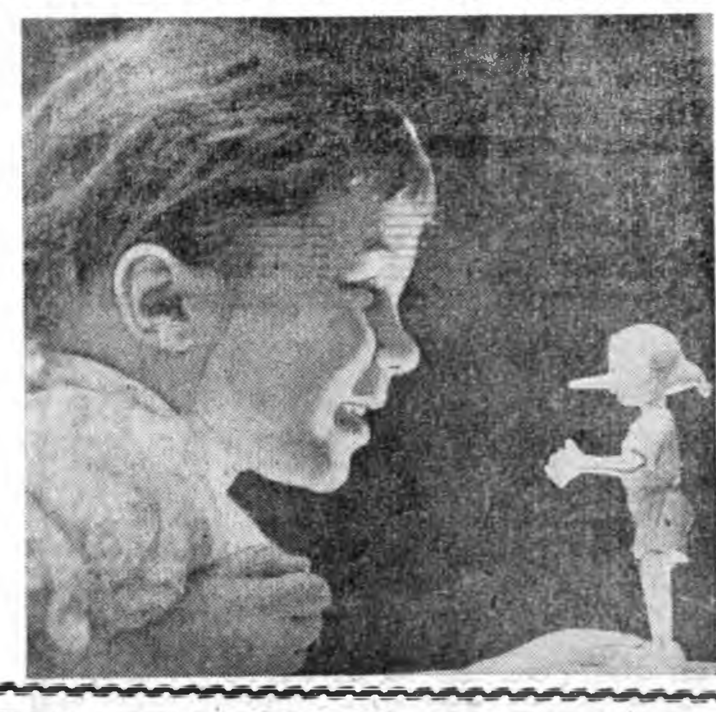

ПАТЯАН

Амитан зонойнгоо талые хэзээдэ харалсажа ябадаг, ухаатай сэсэн, наадаша зугааша хүнүүд арад бүхэнэй аман зохёолдо ушардаг. Иимэ хүн мүн чуваш арадай хошон зугаата онтохонууд соо дайралдадаг. Тэрэ хүнэй нэрэ — Патяан. Чуваш уран зохёолшо Михаил Юхма зоной дунда Патяан тухай дэлгэрһэн хөөрөөнүүдые суглуулжа, найруулһан байха юм. Тэрэнэйнь нэгэ хэдые уншагшадай анхаралда дурадханабди.

ХУДАГ СООХИ ТОҺОН

Нэгэтэ старостада губерниин түб хотоһоо ноён чиновник ерэбэ ха.

Староста айлшанаа һайн гэгшээр хүндэлбэ. Тоһотой хоол бариһан чиновник һүүлдэнь уһа уухаяа һанаба. Старостын хашаа соо худаг үгы һэн. Зүгөөр Патяанайхидал гүнзэгы, булагтал һайхан уһатай худагай дүтэ наашашье үгы дээрэһээнь, тэдэнэр Патяанайда ошобо.

Уһа ууҗа садаһан чиновник худаг руу шагааба ха. Харин худагай уһан дээрэ саһан лепешко шэнги юумэ байба.

— Энэ юун гээшэб? — гэжэ айлшан гайхана.

Халуунһаа гутахагүйнь тула Патяан тоһоёо худаг соогоо хэһэн байгаа.

— Тоһон лэ даа, — гэбэ староста, — юрын тоһон.

— Эдимээр юм гү?

— Тиигэнгүй яахаб.

— Яажа эндэ ороо гээшэб?

Хажуудань байһан Патяан эжэлэнгүй тайлбарилба.

— Манда, чувашуудта, тоһон гээшэ уһанһаа бии болодог юм даа.

— Ямар гайхалтай юм гээшэб? — гэжэ чиновник гэлынэ. — Жаргалтайл зон гээшэ хат даа, таанар, чувашууд.

ПАТЯАН ШЭДИТЭН ХОЕР

Нэгэ үедэ Патяан сабхи оёдог болобо ха. Хабар тээшэ талханиинь дууһажа, хооһоор байхагүй һэн хойноо иигэжэ аргаа бэдэрбэ.

Нэгэтэ танигдаагүй хүн орожо ерээд: «Шэдитэн гээшэб» гэбэ ха.

— Түлөөһэгүйгөөр гуталайм һүеые хадажа үгэ. Түргэлэ! — гэбэ тэрэ хүн.

— Тиигээгүй һаашни, тэнгэриин хүсэ дуудажа асараад, шамайе муухай гэгшээр саазалуулхаб.

— Оо! — гэжэ Патяан хашхарба. — Хэрбээ тиимэ хүсэнэй шинии мэдэлдэ юм һаань, тэрээгээрээл һүеыгээ хадуулыш.

Тиигээд тэрэ «шэдитэниие» намнажархёо һэн гэдэг.

АЛИНИИНЬ ТУҺАТАЙБ

Нэгэтэ халамгайшаг поп һүзэгтэйшүүлдэ иигэжэ номнобо ха:

— Һара гээшэ наранһаа туһатай, юундэб гэхэдэ, наран гансал үдэртөө гэрэлтүүлдэг, харин тиихэдэ һара һүниндөөшье гэрэлтүүлнэ ха юм.

Энээниень дуулаһан Патяан попто хэлэбэ:

— Тиихэдээ хамаршни нюдэнһөө туһатай болоно ха юм.

— Яахадаа? — гэжэ поп гайхаба.

— Яахадааб гэхэдэ, нюдэншни имагтал гэрэлтэйдэ харана ха юм, харин тиихэдэ хамаршни харанхыдашье үнэр мэдэнэ ха юм.

ХЯҺУУР ПОП

Патяанай һуудаг тосхондо тиимэ гэшэгүй харуу хяһуур поп бии һэн ха.

Нэгэтэ Патяан тэрээнтэй уулзаад иигэжэ хэлэбэ:

— Шагнагтылши, ламбагай, намайе ямар зүүдэ зүүдэлээ гэжэ һананат. Һамгантнай намайе пирожкигаар хүндэлнэ гэжэ зүүдэлээб.

Гайхаһан поп альгаа дэлгээгээд, гэр тээшээ харайба. Гэртээ ерэһээр һамгандаа хашхаржа, газаашань намнажа гаргаба.

— Яагаа гээшэбта, ламбагай? — гэжэ хүршэнь зэмэлбэ. — Һамгаа намнаха гээшэ нүгэл ха юм.

— Иимэ һамга байлгаха гээшэ бүри нүгэлтэйл, — гэжэ поп харюусаба. — Хэрбээ хүн бүхэниие пирожкигаар тэжээхэ болоо һаань, үгыршэхэмни гээшэл. Үгы даа, зөөриһөө һаланхаар, һамганһаа һалаашам дээрэ.

А. СОДНОМОВ
оршуулба.

ШАТАР

Хоёр үдэрэй наадан

Байгша оной мартын 30—31-нэй үдэрнүүдтэ ЛВРЗ-гэй (Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадионой баруун тала) шатарай клубта Эрхүүгэй областиин командатай нүхэр ёһоной уулзалга үнгэргэгдэжэ байнхай. Мүрысөөндэ хабаадагшад 15—16 хюлгэ дээрэ һорилго наада үнгэргэжэ, шатарай нааданда дуратайшуулые һонирхуулхал байха. Наадан үглөөнэй 11 часһаа эхилхэ.

Буряадай АССР-эй нэрэ солые спортын мастерта кандидадууд Залкинд, Самарин, Елсуков, Агафонов, Иванов, Сампилов, Галданов, Маншеев, Власов, Брылев, нэгэдэхи разрядтай эхэнэр шатаршад Гармаева, Козулина, Улымжиева, эдиршүүл Андреев, Громов, Намжилов гэгшэд хамгаалха юм.

В. МАМИЛОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Барилга дээрэ ажалай журам» — түрүү бэшэг. «Һунгуулиие угтуулан» — суглуулбари. Орон доторой һонин.

Хоёрдохи хуудаһанда: Партийна комитедүүдэй пленумүүдһээ. «Байгалай губшуур» И. Болдогоевой статья. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указууд.

Гурбадахи хуудаһанда: «Хүмүүжүүлхы ажалай түлөө» — В. Гаськовагай статья. Хилын саана. АПН-эй материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Субботын үдэрэй хуудаһан».

СЭНХИР ЭКР[АН]

НЭГЭДЭХИ ПРОГР[АММА]

Улаан-Үдэ. 10.00 — […] рагшадай амаралты[…] «Ёгтолно гүт?» — ура[…] ханай фильм. 11.35 — […] зель» — Буряадай […] оперо ба баледэй […] табиһан зүжэг. «Орбита». 13.05 — […] лэй һонин. 13.10 — […] бүүдтэ — «Зураг бүт[…] наран» (үнгэтэ). 13[…] «Элүүр энхэ байд[…] эрдэм дэлгэрүүлгын […] грамма. 13.55 — һур[…] та — «Мои каникул[…] телевизионно уран һ[…] фильм түрүүшынхэз […] лагдаха (үнгэтэ). 14[…] «Очевидное — невероя[…] 15.20 — «198-дахи […] (Мүнөөдэр ССР Союз[…] театрта). 16.20 — […] зор харагшадай а[…] нуудта «Правда» […] политическэ шэна[…] Ю. А. Жуков хар[…] 16.50 — «Сэр Джон […] таф» гэжэ телеви[…] хүгжэмтэ фильм-зүж[…] рүүшынхээ харуу[…] 19.00 — «Время» — […] сэлэй программа. 19[…] «Залуу дуушад». Зал[…] шадай телевизионно[…] союзна конкурс. Х[…] тур. Донецкһээ да[…] хэгдэхэ. 21.00 — «[…] мнай ажалай алх[…] Социалис мүрысөөнд[…] һан промышленна пр[…] тинуудай ажал хүдэл[…] дүнгүүд. 21.30 — […] болгон буулгагдаһан […] зохёол». «Донская п[…] — уран һайханай […] 23.05 — «Танай гүй[…] Хүгжэмтэ программа. […] — 24.00 — Забһ[…] 24.00 — «Время» — […] сэлэй программа.

САЯАН УЛА[ААН]

Мүнөөдэр ре[спублика…] дамнай үүлэтэйшэ[…] ха. Баруун-хойноһ[…] кундың 5—10 метр […] гөөр һалхилха. 2 гр[адус…] лааһаа 3 градус […] хүйтэн болохо. Улаа[н…] һүниндөө 16—18 […] хүйтэн, үдэртөө 0 гр[адус…] лохо.

Мартын 31-һээ […] 4 болотор саһан о[…] Баруун тээһээ се[…] 5—10 метр хүсэтэй[…] хилха.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕ[ЕВ]

Манай адрес, теле[фоны]

г. Улан-Удэ, ул. […]на 35. Телефоны: […]ра — 54-54, приём[…] 54-93, зам. реда[…] — 68-08, зам. редак[…] 62-62, отв. секр[…] 50-52, секретариат[…] отделы: партийной […] 60-91, сельского х[…] — 64-36, 63-86, пр[…] и агитации — 56-[…] мышленности и ст[…]ства — 61-35, со[…] строительства и […] 69-58, культуры и […] 60-21, писем и р[…]ров — 67-81, инфор[…] 34-05, общественны[…]ная — 56-62, маши[…]ро — 57-63, фото[…]рня — 33-61.

ҺЭШХЭЛЭЙ ҺҮҮЛШЫН ДУҺАЛ

Боошхо соохи зүгын тоһонһоо харуулшанайнь долёобор хургаараа амталаад үзэхэдэ, схэшье хорохогүй юм ааб даа. Харин амтынь абаад, хорхойгоо хүдэлэн гэхэдээ, халбагаар эдижэ эхилээ һаань, эли бодо дундарха.

Эгээл нимэшүү байдалда Улаан-Үдын 7-дохи СМУ-гай барилга-хабсаралгын участогай начальник А. Горбатов орошоһон байна.

Энэ нүхэрнай 1971 оной август һарада «Москвич» автомашинатай болохо арга олоокорхёо. Тиигээд эрэ хүн зориһондоо һэдэгтэл, тэрэнээ бэелүүлхын тула Улаан-Үдын столовонуудай трестын бааза руу һэмээхэн харгылдаг болобо. Уданшьегүй 688 түхэриг 48 мүнгөөр шэб шэнэхэн «Москвич-432» түхэлэй ашаа шэрэдэг тусхай фургонтой машина гартаа оруулжархиба.

Теэд тусхай зургаануудай зүбшөөлгүйгөөр организацинууд хоорондоо машина наймаалалсаха эрхэгүй бшуу. Зүгөөр Горбатов энэ ёһо гуримые хэрэгсээбэшьегүй. Тэрэ бүхы арга мэхэеэ гаргажа, машинын орондо элдэб янзын зэр зэмсэг, запасной частьнууд абтагдаба гэһэн аржагар тамгатай саарһа бэлдүүлжэ шадаба. Энээндэнь баазын директорэй орлогшо П. Судомойкин ахалагша бухгалтер, О. Саданова хоёр гараа табижархибад.

«Холо бодолтой» Горбатов энэ шэнэхэн машинаяа хүдэлдэг газартаа асараад, тэрээгээр ниитын ашаа шэрүүлхын орондо, мүнөөхил «запасной частьнууд» зандань бухгалтериин бүридхэлөөр гаргаад, өөрыень участогайнгаа үндэр хашаа соо яб-таб хаажархиба.

Тэрэнь байгаалиин дүрбэн сагай хёморолдоондо шэрбэдүүлэн, хоёр жэл соо зогсобо ха. Нүхэр Горбатов машинаяа юундэ иимэ удаан унаагүйб?

7-дохи СМУ-гай барилгын участогай начальник хуурмагаар хүнгэн машина худалдажа абаба гэһэн һураг хоёр жэлэй хугасаа соо сохом лэ мартагдаха гэжэ хүлеэгээ.

Үмсын хэрэглэмжэдэ рыночно сэнгээр (5000 түхэриг) худалдагдаха машина гүрэнэй сэнгээр (688 түхэриг 48 мүнгэ) худалдабал, гүрэмнай хэды шэнээн гарзада орохо байнаб даа? Энээхэн оньһо ойлгоһон Горбатов дэмы хүлеэгээгүй!

Зүгөөр СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй гаргаһан тогтоол соо хүн зоной үмсын хэрэглэмжэдэ ашаа шэрэдэг хүнгэн машинанууд худалдагдаха ёһогүй, харин ондоо хүнгэн автомашинанууд үмсын хэрэглэмжэдэ гүрэнэй бэшэ, харин рыночно сэнгээр худалдагдаха ёһотой гэжэ хэлэгдэнхэй.

Энэ дүрим манай гүрэнэй бүхы зондо хабаатай. Теэд Горбатов өөрын һаналтай хүн байжа байба. Тэрэ иимэ шнидхэбэри абаба: «Фургон кузовтай хүнгэн машина хүндэ худалдажа болохогүй юм һаань, тэрэниие абажа хаяад, орондонь «Москвич-408-най» кузов оложо табиха!»

Тиимэ кузов түмэр харгын 4-дэхи поликлиникэһээ нэгэ аккумулятор, хоёр шэл архяар олдошобо. Иигэжэ худалдаанда гарамаар болоһон машинаяа участогайнгаа хүдэлмэришэн А. Агапончиковада 688 түхэриг 48 мүнгөөр худалдаба. Энэмнай гүрэнэй тогтооһон сэн гэжэ бү мартая! Энээн дээрэ Агапончиковада үгтэгшэ кузов миинтэ болошоо. Зүгөөр тэрэниие мэргэжэлтэд 500—600 түхэригтэ сэнтэй гэжэ элирүүлбэд.

Иигэжэ рыночно сэнгээр үмсэдэ машина худалдаха хуули хазагайруулагдаба. Тиимэһээ хуули эбдэгшэд Агапончиковада машина худалдагдаба гэһэн документ бэшэбэгүй. Харин мүнөөхил запасной частьнууд худалдагдаба гэһэн худал саарһа зохёогоод, мүнгыень гүрэнэй банкда тушаахын орондо участогайнгаа хэрэгтэ гаргашалха захиралта буулгаба.

Теэд нүхэр Горбатов хэнэй мүнгэ зүүн-баруун тээшэнь дуран соогоо шэдэлбэ гээшэб гэһэн асуудал гаража ерэнэ. Арадай ажахыда гаргашалхаар Горбатовта найдажа, гартань барюулһан гүрэнэй мүнгые энэ хүмнай дуран соогоо үрижэ байгаа ха юм!

Зүгөөр мэхэ гээшэмнай хэзээ нэгэтэ мэдэгдэдэг, мэхэлһэн хүн заатагүй хэһээгдэдэг уг унгитай һэн тулань энэ хүмнай хүдэлдэг газартаа шэнэхэн «Москвичтай» болохын тула ямар орёо хэрэгүүдые хээ һэм, тэрэнээ һөөргэнь хурга хухадгүй хуушан зандань оруулха баатай болоо.

Нэн түрүүн Агапончиковада худалдаһан машинаа гэдэргэнь абаба. Кузовынь абажа, Улаан-Үдын машинануудые заһабарилдаг станцида тушааба. Тэрэ кузовынь одоол 500—600 түхэригөөр худалдагдаад, мүнгэниинь гүрэндэ үгтэхэ юм ааб даа.

Агапончиковаһаа машинын түлөө абаһан мүнгэн эзэндэнь бусаагдаха болоо.

Һүүлэй һүүлдэ засагай хуулида харша ябадал гаргаһан нүхэр Горбатов нэгэ һарынга салингаар яладагдаад, үшөө шанга донгодолгодо хүртэбэ. Тэрэ хүнэй хомхой ябадалда туһалһан нүхэд Судомойкин, Саданова гэгшэд һарынгаа хахад-хахад салингаар яладагдабад.

Энэ ушар хаража үзөөд байхада, нүхэр Горбатов ахир хомхой зосоохитой байхалаараа, арадай баялиг арьбадхахын орондо, гүрэнэй зөөридэ обтон орожо байха һэшхэл һүбөөгүй хүн байба гэжэ элирбэ.

Зүгөөр Горбатов мэтын хүтэлбэрилэгшэдэй хаа-яа дайралдадагшье һаа, совет гражданинай һэшхэлэй һүүлшын дуһал гээһэн хүнэй ябадал иигээд лэ мухардадаг гэжэ һайн мэдэнэ ха юмбибди даа.

М. ХАЛБАЕВ,
Улаан-Үдын Советскэ районой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ.
Д. ДЫЛГЫРОВ,
манай корр.

 Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР ☐ Н-00399. Заказ […]